

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΒΙΩΣΙΜΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Το μοντέλο της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής
υπευθυνότητας στις ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

ΚΥΡΙΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΛΕΝΑ

Πειραιάς, Φεβρουάριος 2024

UNIVERSITY OF PIRAEUS
SCHOOL OF ECONOMICS, BUSINESS AND INTERNATIONAL STUDIES
DEPARTMENT OF ECONOMICS

**Msc. In Bioeconomy, Circular Economy & Sustainable
Development**

**The model of sustainable development and corporate
responsibility in Greek Small and Medium Enterprises
(SMEs)**

By Kyriakaki Marilena

Piraeus, Greece, February 2024

ΤΜΗΜΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία, για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, στη «*Βιοοικονομία, Κυκλική Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη*» με τίτλο:

Το μοντέλο της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας στις ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

έχει γραφτεί από εμένα αποκλειστικά στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντάς πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή

Ονοματεπώνυμο
Μαριλένα Κυριακάκη

Το μοντέλο της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας στις ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Σημαντικοί όροι: Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, βιώσιμη ανάπτυξη, εταιρική κοινωνική ευθύνη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η παγκόσμια κοινότητα έχουν οδηγήσει στην ανάγκη για τον επαναπροσδιορισμό του οικονομικού μοντέλου που επικρατούσε έως και σήμερα, καθιστώντας επιτακτική την αναζήτηση νέων μοντέλων που προάγουν τη βιωσιμότητα. Στα πλαίσια του επανακαθορισμού αυτού, οι έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης γίνονται επίκαιρες όσο ποτέ άλλοτε.

Στην Ελλάδα, η διάδοση του όρου της βιώσιμης ανάπτυξης αντιπροσωπεύει μια σημαντική εξέλιξη στην κοινωνική και επιχειρηματική σκηνή. Ο όρος αυτός έχει ενσωματωθεί στον δημόσιο διάλογο, ενθαρρύνοντας τον προσανατολισμό προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, οι εγχώριες επιχειρήσεις καλούνται να συμβάλλουν ενεργά στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες που ενσωματώνουν τις διαστάσεις της οικονομικής ευημερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας.

Κύρια επιδίωξη της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι, αφού παρουσιάσει τις έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να διερευνήσει το επίπεδο γνώσης των εννοιών αυτών από τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επιπλέον, μέσω της διεξαγωγής έρευνας, επεδίωξε να διαπιστώσει εάν οι εγχώριες ΜμΕ έχουν αντιληφθεί τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν διενεργώντας τέτοιες πρωτοβουλίες, εάν έχουν πρόθεση να εντάξουν βιώσιμες πρακτικές στην επιχειρηματική στρατηγική τους καθώς και να εντοπίσει τους παράγοντες εκείνους που ενδεχομένως λειτουργούν ανασταλτικά για την υιοθέτησή τους.

The model of sustainable development and corporate responsibility in Greek Small and Medium Enterprises (SMEs)

Keywords: small-medium enterprises (SMEs), sustainable development, corporate social sustainability

ABSTRACT

The challenges faced by the global community have led to the need to redefine the economic model that has prevailed until now, making it imperative to search for new models that promote sustainability. In the context of this redefinition, the concepts of sustainable development and corporate social responsibility are becoming more relevant than ever.

In Greece, the spread of the term sustainable development represents an important development in the social and business scene. This term has been incorporated into the public debate, encouraging an orientation towards a more integrated approach to development. In this context, domestic businesses are invited to actively contribute to the promotion of sustainable development by undertaking initiatives that integrate the dimensions of economic prosperity, social justice and environmental responsibility.

The main objective of this diploma thesis is, after presenting the concepts of sustainable development and corporate social responsibility, to investigate the level of knowledge of these concepts by Greek SMEs. In addition, through a survey, it sought to determine whether domestic SMEs have realized the benefits they can derive from carrying out such initiatives, whether they intend to incorporate sustainable practices into their business strategy and to identify those factors that may hinder their adoption.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	VII
ABSTRACT	IX
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	XIII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	XIII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	1
ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	1
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	2
1.3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ, ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ, ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	3
1.4 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	4
1.5 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	5
1.6 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	7
ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	7
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
2.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ.....	8
2.3 ΆΞΟΝΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	9
2.4 ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΕΚΕ.....	10
2.5 ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΕΚΕ.....	11
2.6 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΚΕ.....	11
2.7 ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΚΕ	13
2.8 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	14
2.9 ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΜΕ ΚΑΙ ΕΚΕ.....	15
2.10 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	17
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	17
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	18
3.2.1. Σύνοδος Κορυφής Ρίο.....	18
3.2.2. Πρωτόκολλο του Κιότο	19
3.2.3. Συμφωνία του Παρισιού.....	19
3.3 ΠΥΛΩΝΕΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	20
3.3.1. Οικονομική διάσταση.....	20
3.3.2. Περιβαλλοντική διάσταση.....	22
3.3.3. Κοινωνική διάσταση.....	23
3.4 ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	24
3.5. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	25
3.5.1. <i>SDGs Sustainable Development Goals</i>	25
3.5.2. <i>GRI Global Reporting Initiative</i>	27
3.5.3. <i>SASB Sustainability Accounting Standards Board</i>	28
3.6 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	31
ΕΡΕΥΝΑ	31
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	31
4.2 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	31

4.3 ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ	32
4.4 ΔΟΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	33
4.5 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	34
4.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	53
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	61

Κατάλογος εικόνων

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	3
ΕΙΚΟΝΑ 2: ΟΙ 17 ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	26
ΕΙΚΟΝΑ 3: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ GRI	28
ΕΙΚΟΝΑ 4: ΠΡΟΤΥΠΙΑ SASB ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	29

Κατάλογος γραφημάτων

1. ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	34
2. ΈΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	35
3. ΠΛΗΘΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	36
4. ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	37
5. ΓΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	38
6. ΓΝΩΣΗ ΕΝΝΟΙΑΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	39
7. ΓΝΩΣΗ 17 ΣΤΟΧΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	40
8. ΓΝΩΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ESG	41
9. ΓΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	42
10. ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΚΕ	42
11. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΦΗΜΗΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΕΚΕ	43
12. ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ	44
13. ΟΦΕΛΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ	45
14. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧ. ΕΥΚΑΡΙΑ	46
15. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ	47
16. ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1.1 Εισαγωγή

Προτού ορίσουμε ποιες επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται ως μικρομεσαίες, κρίνεται σκόπιμο να προσδιοριστεί αρχικά ο όρος «επιχείρηση». Ως επιχείρηση, ορίζεται μια οργανωμένη οντότητα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, η οποία αναπτύσσει οικονομική δραστηριότητα με κύριο σκοπό την επίτευξη του μέγιστου δυνατού κέρδους για την ίδια και τους φορείς της κατ' επέκταση. Ως οικονομική δραστηριότητα ορίζεται η πώληση προϊόντων ή υπηρεσιών σε μια συγκεκριμένη άμεση αγορά.

Οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε κατηγορίες βάσει του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται, της εταιρικής τους σύνθεσης, της νομικής μορφής και του μεγέθους τους. Ως προς το μέγεθός τους, διακρίνονται σε μεγάλες, μεσαίες, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, βάσει κάποιων επιμέρους χαρακτηριστικών τους και των μεταξύ τους συνδυασμών.

Στην Ελλάδα, για τον προσδιορισμό του μεγέθους μιας επιχείρησης έχει υιοθετηθεί ο ορισμός που δίδεται αρχικά στη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 96/280/ΕΚ και στη Νέα Σύσταση 361/2003/ΕΚ που αφορά στην επικαιροποίηση της πρώτης. Η εν λόγω σύσταση έρχεται να καλύψει την ανάγκη για την ύπαρξη μιας δέσμης κοινών κανόνων μεταξύ των κρατών-μελών της ευρωπαϊκής ένωσης, που θα δημιουργήσει τη βάση για μια ενιαία αγορά, απαλείφοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις αποδόσεις του όρου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που διέφεραν από κράτος σε κράτος. Η θέσπιση ενός σαφούς πλαισίου διάκρισης των επιχειρήσεων σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες και ο διαχωρισμός τους από τις μεγάλες επιχειρήσεις, έχει ως στόχο την καλύτερη απεικόνιση της οικονομικής πραγματικότητας των επιχειρήσεων και την αποφυγή της οικειοποίησης των ευνοϊκών μηχανισμών στήριξης από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα από επιχειρήσεις με μεγαλύτερη οικονομική δύναμη. Παρόλα αυτά, έως και σήμερα, ο ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων παραμένει ως σύσταση προς τα κράτη-μέλη, χωρίς να αποτελεί δέσμευση η εφαρμογή του παρά μόνο κατά τη χορήγηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων στήριξης.

1.2 Κριτήρια διάκρισης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Πρώτο και βασικό κριτήριο διάκρισης μια επιχείρησης σε πολύ μικρή, μικρή ή μεσαία είναι ο αριθμός των ατόμων που απασχολεί. Βάσει αυτού, προκειμένου μια επιχείρηση να χαρακτηριστεί ως μικρομεσαία (ΜμΕ) δεν θα πρέπει να απασχολεί περισσότερους από 250 εργαζόμενους.

Δεδομένου ότι μια επιχείρηση μπορεί να απασχολεί προσωπικό είτε πλήρους είτε μερικής απασχόλησης, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων αποτελεί καταλυτικό κριτήριο για το χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως ΜμΕ, έχει δημιουργηθεί για την καλύτερη αποτύπωση του πλήθους των απασχολούμενων ατόμων η έννοια των Ετήσιων Μονάδων Εργασίας (εφεξής ΕΜΕ). Συγκεκριμένα, μια μονάδα ΕΜΕ αντιστοιχεί σε έναν υπάλληλο που απασχολήθηκε στην επιχείρηση ολόκληρο το έτος αναφοράς με πλήρες ωράριο. Οι εποχικοί ή μερικής απασχόλησης υπάλληλοι αποδίδονται ως κλάσματα μιας ΕΜΕ. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπολογίζεται στις ΕΜΕ το προσωπικό που βρίσκεται σε άδεια μητρότητας ή γονική άδεια.

Δεύτερο κριτήριο χαρακτηρισμού μιας επιχείρησης ως μικρομεσαίας είναι το ύψος του ετήσιου κύκλου εργασιών, οι εισροές χρήματος δηλαδή που προέρχονται από την πώληση των αγαθών που παράγει ή τις υπηρεσίες που παρέχει μέσα σε ένα έτος. Προκειμένου μια επιχείρηση να χαρακτηριστεί ως μικρομεσαία δεν θα πρέπει ο ετήσιος κύκλος εργασιών της να υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, η εν λόγω προϋπόθεση συνεξετάζεται με ένα άλλο στοιχείο, που αποτελεί και το τρίτο κριτήριο διάκρισης, αυτό του ετήσιου συνολικού ισολογισμού της επιχείρησης, καθώς αυτός αντικατοπτρίζει και τον συνολικό της πλούτο που δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ.

Τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν τις βασικές δικλείδες διαχωρισμού των ΜμΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Προκειμένου να υπολογιστούν ορθά τα δεδομένα που προσδίδουν σε μια επιχείρηση την ιδιότητα της ΜμΕ θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και κάποιες επιμέρους παράμετροι, εξίσου σημαντικές, καθώς επηρεάζουν άμεσα την κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων βάσει του μεγέθους τους.

1.3 Ανεξάρτητη, συνεργαζόμενη, συνδεδεμένη επιχείρηση

Καταλυτικό ρόλο στον προσδιορισμό του μεγέθους μια επιχείρησης έχει η σύνδεσή της με άλλες οντότητες. Βάσει του χαρακτηριστικού αυτού, μια επιχείρηση διακρίνεται σε ανεξάρτητη, συνεργαζόμενη ή συνδεδεμένη. Ανεξάρτητη χαρακτηρίζεται μια επιχείρηση που λειτουργεί αυτόνομα, χωρίς να συνεργάζεται ή να συμμετέχει σε αυτή άλλη επιχείρηση σε ποσοστό μεγαλύτερο του 25%. Στην προκειμένη περίπτωση για τον χαρακτηρισμό της ως ΜμΕ λαμβάνονται υπόψιν μόνο τα δικά της στοιχεία όσον αφορά τα απασχολούμενα άτομα, τον ετήσιο κύκλο εργασιών και τον συνολικό ισολογισμό.

Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται οι συνεργαζόμενες επιχειρήσεις. Πρόκειται επιχειρήσεις που δημιουργούν εταιρικές σχέσεις με άλλες οντότητες χωρίς να ασκούν μεταξύ τους ουσιαστικό έλεγχο άμεσα ή έμμεσα. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση θεωρείται συνδεδεμένη όταν συμμετέχει με ποσοστό ίσο ή μεγαλύτερο του 25% χωρίς ωστόσο να υπερβαίνει το 50% του κεφαλαίου ή του δικαιώματος ψήφου. Στην προκειμένη περίπτωση δεν καταρτίζονται ενοποιημένοι λογαριασμοί.

Η τρίτη και τελευταία κατηγορία περιλαμβάνει τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Πρόκειται για τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε όμιλο και στις οποίες ασκείται άμεσα ή έμμεσα έλεγχος από μια άλλη επιχείρηση. Οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις υποχρεούνται στην κατάρτιση ενοποιημένων λογαριασμών.

ΟΡΙΑ (άρθρο 2)			
Κατηγορία επιχείρησης	Αριθμός απασχολούμενων: Μονάδα ετήσιας εργασίας (ΜΕΕ)	Ετήσιος κύκλος εργασιών	Ετήσιος συνολικός ισολογισμός
Μεσαία επιχείρηση	< 250	≤ 50 εκατ. ευρώ (το 1996) 40 εκατ. ευρώ	≤ 43 εκατ. ευρώ (το 1996) 27 εκατ. ευρώ
Μικρή επιχείρηση	< 50	≤ 10 εκατ. ευρώ (το 1996) 7 εκατ. ευρώ	≤ 10 εκατ. ευρώ (το 1996) 5 εκατ. ευρώ
Πολύ μικρή επιχείρηση	< 10	≤ 2 εκατ. ευρώ (χωρίς προηγούμενη αναφορά)	≤ 2 εκατ. ευρώ (χωρίς προηγούμενη αναφορά)

Εικόνα 1: Κατηγορίες Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Πηγή: <https://www.lawspot.gr/sites/default/files/images/nea/misc/oria-mme-eu.jpg>

1.4 Πλεονεκτήματα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Τα χαρακτηριστικά που διέπουν τις ΜμΕ προσδίδουν σε αυτές κάποιες ιδιότητες που θα μπορούσαν να θεωρηθούν και ως πλεονεκτήματα έναντι των επιχειρήσεων μεγαλύτερου μεγέθους, που εμφανίζουν έναν πιο σύνθετο τρόπο διοίκησης.

Αναμφίβολα ο μικρός αριθμός απασχολούμενων ατόμων και η απουσία πολυμελούς διοικητικού συμβουλίου καθιστά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις πιο ευέλικτες στις αλλαγές της αγοράς και ευπροσάρμοστες στις νέες απαιτήσεις και τις επιχειρηματικές ευκαιρίες σε αντίθεση με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις που ακολουθούν πιο περίπλοκες διαδικασίες για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Αυτό συνεπάγεται και στην ικανότητά τους να ενσωματώνουν ευκολότερα και ταχύτερα στη στρατηγική τους καινοτόμες ιδέες προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές, διασφαλίζοντας έτσι την επιβίωσή τους προσαρμοζόμενες στις νέες συνθήκες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Πέραν της ευελιξίας αυτής, η ενεργή εμπλοκή των εταίρων στις καθημερινές εργασίες ευνοεί την ανάπτυξη άμεσων και στενών διαπροσωπικών σχέσεων με την τοπική κοινότητα. Παράλληλα δίνει τη δυνατότητα στην επιχείρηση να αποκτήσει μια εξειδίκευση στην εξυπηρέτηση και την προσφορά των αγαθών και υπηρεσιών της, βασιζόμενη στη γνώση των τοπικών εθίμων και συνηθειών, γεγονός που την καθιστά πιο ανταγωνιστική έναντι μιας μεγάλης επιχείρησης και δη πολυεθνικής.

Αυτό συνδράμει στην εδραίωση της επιχείρησης στο αγοραστικό κοινό της τοπικής κοινωνίας έναντι των μεγαλύτερων επιχειρήσεων που θα επιδιώξουν να εισδύσουν στην τοπική αγορά οι οποίες όμως κατά πάσα πιθανότητα αγνοούν τις προτιμήσεις και τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου τόπου. Η υπερίσχυση αυτή των ΜμΕ προσφέρει παράλληλα τη δυνατότητα για περαιτέρω διείσδυση στις γειτονικές κοινότητες χάρη στην καλή φήμη που αποκτά σε τοπικό επίπεδο.

Η επέκταση αυτή ενισχύεται και από την ανάπτυξη τοπικού δικτύου εφοδιαστικής αλυσίδας η οποία αν μη τι άλλο ισχυροποιεί τους δεσμούς με την τοπική κοινότητα. Πράγματι, η αξιοποίηση των τοπικών πόρων, η δημιουργία θέσεων εργασίας για την απασχόληση των κατοίκων αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έναντι των μεγαλύτερων που δεν εφαρμόζουν ανάλογες πρακτικές.

1.5 Μειονεκτήματα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Ασφαλώς, δεν απουσιάζουν και οι παράγοντες εκείνοι που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία μιας μικρομεσαίας επιχείρησης και απειλούν τη βιωσιμότητά της.

Αρχικά, το μικρό μέγεθος θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ανασταλτικά στη δημιουργία οικονομιών κλίμακας, με αποτέλεσμα οι ΜμΕ να είναι λιγότερο ανταγωνιστικές έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων τουλάχιστον από άποψη κοστολόγησης των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρει.

Άλλο βασικό μειονέκτημα είναι η δυσκολία πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συχνά αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε κεφάλαια, γεγονός που τις καθιστά λιγότερο οικονομικά ευέλικτες. Η αδυναμία εύρεσης κεφαλαίων δυσχεραίνει την ικανότητά τους να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες, στην αναβάθμιση του τεχνολογικού τους εξοπλισμού, να αναπτύξουν τμήμα μάρκετινγκ, να δημιουργήσουν προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης προκειμένου να καταστούν ανταγωνιστικές έναντι των μεγαλύτερων επιχειρήσεων.

Παράλληλα, η έλλειψη νέων τεχνολογιών και η απουσία ανάπτυξης τμήματος μάρκετινγκ έχουν ως συνέπεια την αδυναμία προσέγγισης ενός ευρύτερου δικτύου συνεργατών επιφέροντας τον περιορισμό μιας μικρής επιχείρησης σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές και αγορές, αποκλείοντάς την από τη διείσδυση σε νέες αγορές και στερώντας τη δυνατότητα διεύρυνσης του πελατολογίου της.

Εξίσου σημαντικό πρόβλημα με το οποίο έρχονται αντιμέτωπες οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι η έλλειψη εκπαιδευμένων στελεχών και εξειδικευμένου προσωπικού. Πράγματι, λόγω του μικρού τους μεγέθους, οι ΜμΕ συχνά αδυνατούν να προσλάβουν και να διατηρήσουν καταρτισμένο προσωπικό, γεγονός που έχει αντίκτυπο στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών/αγαθών και κατ' επέκταση στην ανταγωνιστικότητα και την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Η έλλειψη προσωπικού είναι δυνατό να επιφέρει την αδυναμία εντοπισμού και αξιοποίησης των ενδεχόμενων ευκαιριών που αναδύονται στις διεθνείς αγορές με αποτέλεσμα να υστερούν έναντι των επιχειρήσεων μεγαλύτερου μεγέθους.

Άλλο βασικό μειονέκτημα ενός σημαντικού ποσοστού των ελληνικών ΜμΕ είναι η αδυναμία αλλαγής της επιχειρηματικής κουλτούρας τους καθώς και η απουσία στρατηγικού σχεδίου. Σε πολλές περιπτώσεις ακόμη και σήμερα εφαρμόζονται αναποτελεσματικά μοντέλα διοίκησης ενώ πολύ συχνά συναντάται το φαινόμενο να υπάρχει πλήρης ταύτιση των

περιουσιακών στοιχείων των ιδιοκτητών με εκείνων της επιχείρησης, γεγονός που προκαλεί πληθώρα προβλημάτων με σημαντικές οικονομικές συνέπειες.

1.6 Ανακεφαλαίωση

Συνοψίζοντας, σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- Τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Πρόκειται για τις επιχειρήσεις που δεν απασχολούν περισσότερα από 10 άτομα ενώ ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους ή το ετήσιο σύνολο ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια ευρώ
- Τις μικρές επιχειρήσεις. Ως μικρές χαρακτηρίζονται οι επιχειρήσεις που απασχολούν έως 50 άτομα προσωπικό και ο κύκλος εργασιών τους ή το ετήσιο σύνολο ισολογισμού δεν ξεπερνά τα 10 εκατομμύρια ευρώ.
- Τις μεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν έως 250 εργαζόμενους δίχως ωστόσο ο ετήσιος κύκλος εργασιών να υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή τα 43 εκατομμύρια στην περίπτωση του ετήσιου συνόλου ισολογισμού.

Η συμβολή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην εγχώρια οικονομία είναι σημαντική καθώς καταλαμβάνουν ένα μεγάλο τμήμα της επιχειρηματικότητας, αναλαμβάνοντας ρόλους και λειτουργίες που συμβάλλουν θετικά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Στην Ελλάδα, οι ΜμΕ αποτελούν βασικό πυλώνα της οικονομίας, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το έτος 2020 δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα 718.558 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που αντιστοιχεί στο 99,9% του συνόλου των ενεργών επιχειρήσεων που λειτουργούν στη χώρα μας. Κατ' επέκταση απασχολούσαν το 83% του εργατικού δυναμικού, το οποίο μεταφράζεται σε 2.153.872 εργαζόμενους, ενώ παρήγαγαν το 56,7% της προστιθέμενης αξίας. Αξίζει αναφοράς, στο σημείο αυτό ότι πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων υπάγεται στις ανεξάρτητες επιχειρήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

2.1 Εισαγωγή

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ), παρότι προϋπήρχε σαν έννοια, τα τελευταία έτη φαίνεται ότι εισδύει και καθιερώνεται ολοένα και περισσότερο στο χώρο του επιχειρείν, καθώς αυξάνονται καθημερινά οι οργανισμοί που ενσωματώνουν δράσεις εταιρικής υπευθυνότητας στην κουλτούρα και τις δραστηριότητές τους.

Πράγματι, ήδη από το παρελθόν έχουν καταγραφεί προσπάθειες να αποδοθούν σε έναν ορισμό οι πρακτικές εκείνες που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις και αφορούν στην επίδειξη της υπευθυνότητάς τους απέναντι σε καίρια κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά ζητήματα. Δεδομένου ότι τα θέματα που φαίνεται να απασχολούν διαφέρουν βάσει της γεωγραφικής περιοχής που δραστηριοποιείται μια επιχείρηση, της κουλτούρας που τη χαρακτηρίζει, της κοινωνικής και οικονομικής της ανάπτυξης, καθίσταται αμέσως σαφές ότι σε κάθε περιοχή έχει διαμορφωθεί μια διαφορετική αντίληψη και προσέγγιση της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Άλλωστε η εταιρική υπευθυνότητα, είναι μια έννοια συνεχούς εξέλιξης, που διαφοροποιείται στην πορεία των χρόνων καθώς σημειώνονται αλλαγές στις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές συνθήκες επηρεάζοντας τις αντιλήψεις των κοινωνιών και κατ' επακόλουθο των επιχειρήσεων που δρουν μέσα σε αυτές.

Παρά ταύτα, όλες οι προσεγγίσεις τείνουν να συγκλίνουν σε κάποια βασικά σημεία όπως ο εθελοντικός χαρακτήρας που διέπει την εταιρική κοινωνική υπευθυνότητα και η διαβεβαίωση του αντίκτυπου των δράσεων μιας επιχείρησης στο ευρύτερο περιβάλλον στο οποίο ασκεί την επιχειρηματική της δραστηριότητα.

2.2 Ορισμός της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην προσπάθειά της να οριοθετήσει την έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δημοσίευσε τον Ιούλιο του 2001 την Πράσινη Βίβλο στην οποία γίνεται αναφορά στη θέσπιση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πλαισίου όσον αφορά στις διαστάσεις της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Δεδομένου ότι η Πράσινη Βίβλος είναι ένα έγγραφο μη υποχρεωτικού χαρακτήρα, στόχος της ήταν να χαράξει μια κατευθυντήρια γραμμή και να δώσει κάποιες συστάσεις ως προς τις βέλτιστες πρακτικές που να μπορούν να υιοθετήσουν οι επιχειρήσεις εκείνες που επιθυμούν να εντάξουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη στη στρατηγική τους. Διευκρινίζει ωστόσο, ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν αποσκοπεί στην αντικατάσταση των υφιστάμενων κανονιστικών ρυθμίσεων και της νομοθεσίας που αφορούν στα κοινωνικά δικαιώματα ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα, αλλά αποτελεί έναυσμα για την ανάπτυξη νέου, εμπλουτισμένου ρυθμιστικού και νομοθετικού πλαισίου στις χώρες που ήδη εφαρμόζουν ένα τέτοιο πλαίσιο αλλά και τη θέσπισή του στις χώρες που ακόμη δεν έχουν αναπτύξει κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά υπεύθυνες πρακτικές.

Μεταξύ άλλων προτείνει την ανάπτυξη εθνικών πρωτοβουλιών για την ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης από επιχειρήσεις και οργανισμούς λαμβάνοντας υπόψιν τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες κάθε χώρας. Παράλληλα επισημαίνει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών στη διαμόρφωση και την υλοποίηση των εν λόγω δράσεων, ενώ αναγνωρίζει την αναγκαιότητα διεύρυνσης της εφαρμογής πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε όλες τις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτου μεγέθους και κλάδου δραστηριότητας

Προκειμένου να προσδιορίσει με τον καλύτερο τρόπο τα πεδία εφαρμογής της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Πράσινη Βίβλος, αφού προσδιορίσει τους άξονες στους οποίους κινείται η εταιρική υπευθυνότητα, προχωρά στη διάκρισή της σε εσωτερική και εξωτερική ανάλογα με το πού απευθύνονται οι εθελοντικές περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές της δράσεις.

2.3 Άξονες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δράσεων που ποικίλει ανάλογα με τη δραστηριότητα, τις ανάγκες και τις προτεραιότητες της επιχείρησης που τις εντάσσει στην επιχειρηματική στρατηγική της. Παράλληλα βασίζεται στους εξής τρεις πυλώνες με άμεση συσχέτιση και αλληλεξάρτηση μεταξύ τους: την κοινωνική ευθύνη, την περιβαλλοντική ευθύνη και την οικονομική ευθύνη.

Ο κοινωνικός άξονας της εταιρικής ευθύνης περιλαμβάνει δράσεις που στοχεύουν στην προώθηση της κοινωνικής ευημερίας. Στο πλαίσιο αυτό, στόχος της επιχείρησης είναι να εφαρμόσει πρακτικές που προσφέρουν και ανταποκρίνονται στις ανάγκες και την ευμάρεια του κοινωνικού συνόλου. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνει πρωτοβουλίες καταπολέμησης της φτώχειας, την ενσωμάτωση των γυναικών και των ατόμων με αναπηρία καθώς και την στήριξη των τοπικών κοινωνιών. Οι εθελοντικές αυτές πρωτοβουλίες ενισχύουν τους δεσμούς με τα ενδιαφερόμενα μέρη διασφαλίζοντας την επιχειρηματική συνέχεια και την κοινωνική άδεια λειτουργίας για την επιχείρηση (social license to operate).

Ο περιβαλλοντικός άξονας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης περιλαμβάνει πρακτικές και πρωτοβουλίες που έχουν ως στόχο την προστασία και την αειφορία του περιβάλλοντος. Στόχος των πρακτικών που εφαρμόζονται είναι η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης και κατ' επέκταση η περιβαλλοντική της βιωσιμότητα που επιτυγχάνεται μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, της διαχείρισης των αποβλήτων, την αειφόρο χρήση των πόρων μέσα από την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίησή τους.

Ο οικονομικός άξονας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης εστιάζει στην αγορά και περιλαμβάνει δράσεις που προάγουν την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα έναντι των ενδιαφερόμενων μερών όπως είναι οι συνεργάτες, οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι εργαζόμενοι. Η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με σεβασμό προς τον καταναλωτή, η διαφάνεια στις δράσεις και τις συναλλαγές της επιχείρησης, η εφαρμογή συστημάτων υπεύθυνης διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας, συμβάλλουν στην εδραίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Επιπλέον η υιοθέτηση ορθών πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης που προωθούν την εντιμότητα, τη διαφάνεια και την ενσωμάτωση υψηλών ηθικών αξιών προσθέτουν αξία και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης.

2.4 Εσωτερική διάσταση ΕΚΕ

Με γνώμονα το αν οι πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζονται απευθύνονται στο προσωπικό και αφορούν στην εσωτερική λειτουργία της επιχείρησης ή αν τα αποτελέσματά τους επηρεάζουν άμεσα και τα ενδιαφερόμενα μέρη (επενδυτές, προμηθευτές, δημόσιοι φορείς, τοπική κοινωνία) γίνεται μια περαιτέρω διάκριση της ΕΚΕ σε εσωτερική και εξωτερική.

Η εσωτερική διάσταση της εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας αναφέρεται στις δράσεις και τις πρακτικές που αποσκοπούν στη βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας αναφορικά με τις εργασιακές συνθήκες και την ανάπτυξη της εσωτερικής κουλτούρας μιας επιχείρησης. Οι πρακτικές εσωτερικής ΕΚΕ επικεντρώνονται στην ευημερία των εργαζόμενων, την προώθηση της ποιότητας ζωής στον εργασιακό χώρο και τη δημιουργία ενός θετικού και υγιούς περιβάλλοντος εργασίας.

Συγκεκριμένα, η εταιρεία που υιοθετεί τέτοιες πρακτικές εστιάζει στο σεβασμό και την τήρηση των εργασιακών δικαιωμάτων όπως το δικαίωμα εργασίας σε αξιοπρεπείς συνθήκες, τη διασφάλιση της δίκαιης αμοιβής και της ίσης μεταχείρισης προς όλους τους εργαζόμενους, προάγοντας το σεβασμό των δικαιωμάτων τους και διασφαλίζοντας την ισότητα και την αποδοχή της ποικιλομορφίας.

Άλλη σημαντική πρακτική είναι η παροχή ίσων ευκαιριών για εκπαίδευση, κατάρτιση και ανάπτυξη των εργαζόμενων ώστε να επιτευχθεί η επαγγελματική τους ανέλιξη. Οι επιχειρήσεις μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη των εργαζομένων τους παρέχοντας εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων και γνώσεων μέσω της δια βίου μάθησης, προσφέροντας ευκαιρίες για επαγγελματική ανέλιξη και εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους.

Η εξασφάλιση ενός υγιούς και ασφαλούς χώρου εργασίας είναι επίσης μια από τις βασικές πτυχές της εσωτερικής εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Οι επιχειρήσεις αναλαμβάνουν την ευθύνη να δημιουργήσουν ένα ασφαλές και υγιές περιβάλλον εργασίας για τους εργαζόμενους τους. Αυτό περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων για την πρόληψη ατυχημάτων και ασθενειών και την παροχή κατάλληλου εξοπλισμού και εκπαίδευσης.

2.5 Εξωτερική διάσταση ΕΚΕ

Η εξωτερική διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αναφέρεται στις πρακτικές και τις πρωτοβουλίες που διενεργεί μια επιχείρηση ανταποκρινόμενη στις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές προκλήσεις και ο αντίκτυπός τους επεκτείνεται, πέραν των εργαζόμενων και των μετόχων, στα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη όπως την τοπική κοινότητα καθώς και τους προμηθευτές, τους πελάτες, τους διάφορους οργανισμούς, τους δημόσιους φορείς.

Στην προκειμένη περίπτωση η έννοια της κοινότητας περιλαμβάνει το γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον με το οποίο σχετίζεται η επιχείρηση και το οποίο οι δράσεις της δύναται να οδηγήσουν σε αειφορία μακροπρόθεσμα. Οι πρακτικές εταιρικής ευθύνης που σχετίζονται με τη κοινωνική αειφορία αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των μελών της κοινότητας, την κατάργηση της ανεργίας και της οικονομικής ανέχειας μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας αλλά και την θεσμοθέτηση προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας για το ευρύ σύνολο. Επίσης, η ενσωμάτωση, εκ μέρους της επιχείρησης, περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών που αποβλέπουν στη συνετή χρήση των φυσικών πόρων, την αποφυγή της κατασπατάλησής τους αλλά και τον περιορισμό της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος, έχει άμεση αλληλεπίδραση με την τοπική κοινότητα.

Επιπρόσθετα, η ενσωμάτωση στην επιχειρηματική στρατηγική πρακτικών που διακρίνονται από εταιρική ηθική, δρα εποικοδομητικά και ενδυναμώνει τις σχέσεις με τους προμηθευτές, το καταναλωτικό κοινό καθώς και τους εταίρους μιας επιχείρησης. Πρόκειται για εκείνο το σύνολο αξιών και πρακτικών που έχουν ως στόχο τη δημιουργία μιας βιώσιμης, ηθικής, και κοινωνικά υπεύθυνης επιχειρηματικής κουλτούρας η οποία διέπεται από ειλικρίνεια, διαφάνεια, δικαιοσύνη και σεβασμό προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

2.6 Επιχειρηματικές ευκαιρίες εφαρμογής ΕΚΕ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δύνανται να αποκομίσουν σημαντικά οφέλη από την ενσωμάτωση κοινωνικών εταιρικών δράσεων στο επιχειρησιακό τους μοντέλο. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι δράσεις αυτές να έχουν καταρτιστεί με υπευθυνότητα, μεθοδικότητα και προγραμματισμό και να έχουν ως γνώμονά τους την ουσιαστική εισφορά της επιχείρησης στα καίρια κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά ζητήματα.

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που αποκτά μια επιχείρηση αποτελεί αναμφίβολα ένα από τα κυριότερα οφέλη που απορρέουν από την ενσωμάτωση υπεύθυνων δράσεων στην πολιτική τους. Η υιοθέτηση πρακτικών εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας αποτελεί την ειδοποιό διαφορά από τους ανταγωνιστές της ιδίως σήμερα, που η εφαρμογή της έχει ακόμη εθελοντικό χαρακτήρα όσον αφορά τις ΜμΕ. Η δέσμευση για την προστασία του περιβάλλοντος, η υποστήριξη της τοπικής κοινότητας και η διατήρηση υψηλών κοινωνικών προτύπων, συναντούν θετική ανταπόκριση από το αγοραστικό κοινό και δημιουργούν μια ευνοϊκή εικόνα που ελκύει τους καταναλωτές.

Παράλληλα, συνδράμει στην ενίσχυση της επιχειρηματικής φήμης. Η εφαρμογή εταιρικών κοινωνικών δράσεων μπορεί να βοηθήσει τις ΜμΕ να δημιουργήσουν θετική εικόνα και φήμη στην αγορά. Η συμμετοχή σε προγράμματα και πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην κοινωνική προσφορά και τη βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να αυξήσει την εμπιστοσύνη των πελατών, της κοινότητας και των ενδιαφερόμενων μερών εν γένει. Αυτό συντελεί στην πρόσβαση της επιχείρησης σε νέους επενδυτές και επιχειρηματικούς συνεργάτες. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι δυνατό να καταστήσει τις ΜμΕ πιο ελκυστικές στα ενδιαφερόμενα εκείνα μέρη που είναι ευαισθητοποιημένα σε ζητήματα κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης και επιδιώκουν τη συνεργασία με εταιρείες που έχουν θετική κοινωνική και περιβαλλοντική επίδραση.

Η εφαρμογή πρακτικών κοινωνικής υπευθυνότητας παρέχει επίσης στην επιχείρηση τη δυνατότητα της χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους αλλά και τη λήψη επιχορηγήσεων εφόσον πληροί κάποιες προϋποθέσεις που ορίζονται κάθε φορά και αφορούν στη διασφάλιση των θέσεων εργασίας, τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα, την κοινωνική συνοχή.

Σε εσωτερικό επίπεδο, μια δεσμευμένη προσέγγιση της ΕΚΕ εκ μέρους της επιχείρησης, συμβάλλει στην προσέλκυση και τη διατήρηση του έμπειρου και εξειδικευμένου προσωπικού. Η υιοθέτηση κοινωνικών εταιρικών δράσεων μπορεί να λειτουργήσει ως παράγοντας έλξης για ειδικά καταρτισμένο και εξειδικευμένο προσωπικό καθώς όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι επιθυμούν να εργαστούν σε επιχειρήσεις που διακρίνονται από κοινωνική ηθική και συμβάλλουν στην κοινωνία. Παράλληλα γίνονται και οι ίδιοι αποδέκτες των δράσεων αυτών στο πλαίσιο της υιοθέτησης εσωτερικών πρακτικών ΕΚΕ.

Επιπλέον, οι εθελοντικές δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα που εστιάζουν στην ενεργειακή απόδοση, την ανακύκλωση, τη βελτίωση της διαχείρισης των πόρων και την υιοθέτηση πρακτικών υπεύθυνης διαχείρισης μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των λειτουργικών

εξόδων και στην αύξηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης, ενισχύοντας την οικονομική της θέση.

2.7 Ανασταλτικοί παράγοντες εφαρμογής ΕΚΕ

Ωστόσο, η άσκηση τέτοιων πρακτικών δεν είναι εύκολη καθώς υπάρχουν αρκετοί ανασταλτικοί παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν την υιοθέτηση εταιρικών κοινωνικών δράσεων από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ένας από τους βασικούς παράγοντες που λειτουργούν αποτρεπτικά στην περίπτωση των ΜμΕ για την ενσωμάτωση στρατηγικής ΕΚΕ είναι κατ' αρχάς η έλλειψη πόρων. Οι περιορισμένοι πόροι σε οικονομικό επίπεδο και σε ανθρώπινο δυναμικό δυσχεραίνει την επένδυση σε τέτοιου είδους πρακτικές καθώς τα περιορισμένα κεφάλαια χρησιμοποιούνται στο σύνολό τους για την οικονομική επιβίωση της που είναι και ο πρωταρχικός σκοπός της.

Άλλος βασικός παράγοντας είναι αναμφίβολα η έλλειψη επαρκούς γνώσης και επίγνωσης για τη σημασία και τα οφέλη της υιοθέτησης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Παρατηρείται επίσης ότι ακόμη κι όταν υπάρχει σχετική γνώση απουσιάζει η αντίληψη και κατανόηση για την ορθή υλοποίηση τέτοιων πρακτικών. Συγκεκριμένα, η έλλειψη ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης τόσο από την ίδια την επιχείρηση όσο και από τους εργαζόμενους της, δεν ευνοούν την αντίληψη της σημασίας της ΕΚΕ και τα οφέλη που αυτή μπορεί να προσφέρει.

Άλλοι εσωτερικοί παράγοντες, όπως οι προτεραιότητες της επιχείρησης, η έλλειψη δέσμευσης από την επιχειρηματική ηγεσία, η αντίσταση από τους εργαζόμενους καθώς και ο περιορισμένος χρόνος μπορεί να εμποδίσουν την ενσωμάτωση πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην επιχειρηματική στρατηγική των ΜμΕ. Στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί η δυσκολία προσαρμογής και συμμόρφωσης στις περίπλοκες νομοθετικές απαιτήσεις που σχετίζονται με την ΕΚΕ καθώς δεν υπάρχει διαθεσιμότητα πόρων για την ουσιαστική παρακολούθησή τους και πιστή τήρησή τους.

Σημαντική είναι επίσης η έλλειψη μέτρησης και αξιολόγησης αποτελεσμάτων της ενσωμάτωσης εταιρικών δράσεων στην επιχειρησιακή στρατηγική. Πράγματι, οι ΜμΕ ενδέχεται να αντιμετωπίζουν προκλήσεις στη μέτρηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των πρακτικών ΕΚΕ, καθώς απαιτείται η συγκέντρωση και ανάλυση δεδομένων, μια διαδικασία αρκετά χρονοβόρα και κοστοβόρα.

2.8 Θεσμικό πλαίσιο εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην Ελλάδα

Δεδομένου ότι η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι μια έννοια δυναμική, πολυδιάστατη και πολυσύνθετη, σε συνεχή εξέλιξη, ο καθορισμός ενός συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου καθίσταται έργο εξαιρετικά πολύπλοκο, ιδιαιτέρως όταν καλείται να εφαρμοστεί σε κράτη με ανομοιογενείς κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές αντιλήψεις. Παρόλα αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χαράξει στρατηγικές και έχει δημοσιεύσει Οδηγίες που έχουν υιοθετηθεί από πολλά κράτη-μέλη. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ εκείνων των κρατών-μελών που ανέπτυξαν νομοθεσίες βασισμένες στις κατευθύνσεις που όρισαν οι οδηγίες και οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Συγκεκριμένα, το θεσμικό πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην Ελλάδα περιλαμβάνει νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, καθώς και οδηγίες, οι οποίες προάγουν την ενσωμάτωση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών πτυχών στις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι εταιρείες οφείλουν να συμμορφώνονται με αυτές τις νομοθετικές απαιτήσεις και να δημιουργούν μηχανισμούς για την εφαρμογή της εταιρικής υπευθυνότητας.

Καθοριστικής σημασίας είναι ο νόμος 4403/2016 για την προαγωγή και ενίσχυση της εφαρμογής πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης από τις επιχειρήσεις καθώς απαιτεί -από τις μεγάλες κυρίως- εταιρείες, να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν πολιτικές και μέτρα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και να αναφέρουν τις δραστηριότητες τους σε ετήσιες εκθέσεις.

Επιπλέον, υπάρχουν οδηγίες και πρωτοβουλίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση που επηρεάζουν το θεσμικό πλαίσιο της ΕΚΕ στην Ελλάδα. Χαρακτηριστική είναι η Οδηγία 2014/95/ΕΕ που απαιτεί από ορισμένες μεγάλες εταιρείες να δημοσιεύουν μη οικονομικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πτυχών, στις ετήσιες εκθέσεις τους.

Παρατηρείται ότι το θεσμικό πλαίσιο για την ενσωμάτωση εταιρικών κοινωνικών δράσεων από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν είναι τόσο ανεπτυγμένο όσο για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Υπάρχουν ωστόσο ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές και πρωτοβουλίες που απευθύνονται στις ΜμΕ προκειμένου να ενσωματώσουν σταδιακά πρακτικές εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η εφαρμογή της ΕΚΕ στις ΜμΕ παραμένει έως και σήμερα κατά κύριο λόγο εθελοντική και η εφαρμογή σχετικών πρακτικών εξαρτάται από την προθυμία και την ικανότητα των ίδιων των επιχειρήσεων.

Στην προσπάθεια επέκτασης της εφαρμογής της ΕΚΕ έχουν δημιουργηθεί κρατικά προγράμματα σε συνεργασία με ευρωπαϊκούς φορείς για την ενθάρρυνση υιοθέτησης πρακτικών με θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και το περιβάλλον από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μερικά από αυτά τα προγράμματα παρέχουν επιχορηγήσεις για έργα κοινωνικής ευθύνης ή χρηματοδοτική υποστήριξη για βιώσιμες πρακτικές.

2.9 Ελληνικές ΜμΕ και ΕΚΕ

Πολλές εταιρείες στην Ελλάδα, που κατατάσσονται κυρίως στις μεγάλες επιχειρήσεις, έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν ολοκληρωμένα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας, που περιλαμβάνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις, με προγράμματα που προάγουν την κοινωνική ευημερία και βιωσιμότητα καθώς και την ηθική διακυβέρνηση.

Προς την ίδια κατεύθυνση έχουν αρχίσει να προσανατολίζονται πλέον και οι ΜμΕ, οι οποίες ενσωματώνουν τις αρχές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ένταξη κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών στη στρατηγική και τη λειτουργία της επιχείρησης, τη συμμετοχή σε πρωτοβουλίες και προγράμματα που προάγουν την κοινωνική ευημερία και τη βιωσιμότητα καθώς και την επιδίωξη διαφάνειας, της ηθικής διακυβέρνησης και των υψηλών προτύπων στις σχέσεις τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

2.10 Ανακεφαλαίωση

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έκανε την εμφάνισή της στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, καθώς οι επιχειρήσεις συνειδητοποιούν σταδιακά τη σημασία της κοινωνικής τους επιρροής και τον αντίκτυπο που έχουν οι δράσεις τους στην κοινωνία και το περιβάλλον. Παράλληλα, αρχίζουν να αναγνωρίζουν ότι η βιώσιμη λειτουργία και η κοινωνική τους επίδραση είναι παράγοντες που επηρεάζουν σημαντικά την επιτυχία τους στην αγορά, προσδίδοντάς τους συγκριτικό πλεονέκτημα χάρη στη δημιουργία βιώσιμης αξίας για τον κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό τομέα.

Η υιοθέτηση της εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για τη βελτίωση της κοινωνικής και περιβαλλοντικής επίδοσης της χώρας. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαίο να επεκταθεί η προσπάθεια για τη διάδοση και την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και της ανάληψης βιώσιμων στρατηγικών σε όλο το φάσμα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς

αυτές αποτελούν και τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Η δημιουργία μηχανισμών που προωθούν την αειφορία και τη διαφάνεια, καθώς και η διαμόρφωση συνεργατικών προγραμμάτων μεταξύ επιχειρήσεων, πολιτείας και κοινωνίας μπορούν να ενισχύσουν τη διάδοση της εφαρμογής πρωτοβουλιών εταιρικής υπευθυνότητας και την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου βιώσιμης επιχειρηματικής πρακτικής προς όφελος όλων.

Από έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν φαίνεται ότι οι εγχώριες μικρομεσαίες επιχειρήσεις γνωρίζουν την έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και τα οφέλη που απορρέουν από αυτή, ωστόσο υπάρχει μια δυσπραγία στην εφαρμογή της κυρίως λόγω της ελλιπούς γνώσης, του κόστους, και της έλλειψης χρόνου. Οι όποιες δράσεις διενεργούνται αφορούν περισσότερο την εσωτερική διάσταση της ΕΚΕ καθώς προσανατολίζονται προς τους εργαζόμενους και την εσωτερική λειτουργία της επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3.1 Εισαγωγή

Ο όρος "βιώσιμη ανάπτυξη" εμφανίστηκε επίσημα το 1987 στην έκθεση που δημοσιεύτηκε από τη Διεθνή Επιτροπή Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης στα πλαίσια της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, γνωστής και ως Επιτροπής Brundtland, που πήρε το όνομά της από τη νορβηγίδα Πρόεδρό της, Gro Harlem Brundtland.

Η έκθεση, που είχε τον τίτλο «Το κοινό μας μέλλον» (Our Common Future) έπαιξε καίριο ρόλο στη διαμόρφωση του παγκόσμιου διαλόγου για την αειφόρο ανάπτυξη και καθιέρωσε την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης ως σημαντικό πλαίσιο πολιτικής και οικονομικής σκέψης. Βασικό της σύνθημα είναι ότι η ανάπτυξη πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες, το οποίο αποτέλεσε την πρώτη επίσημη οριοθέτηση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

Έκτοτε, ο όρος "βιώσιμη ανάπτυξη" απέκτησε μια πιο συγκεκριμένη υπόσταση και έγινε κεντρικός στόχος για πολλές χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Σήμερα, έχει πλέον αναγνωριστεί ως ένα πλαίσιο που ενσωματώνει την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη για μια βιώσιμη και ισορροπημένη παγκόσμια εξέλιξη.

3.2 Ιστορική Ανασκόπηση

3.2.1. Σύνοδος Κορυφής Ρίο

Τον Ιούνιο του 1992 διεξήχθη στο Ρίο της Βραζιλίας η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη η οποία αποτέλεσε σημαντική κινητήρια δύναμη για την περιβαλλοντική προστασία και την αειφορία.

Στόχος της Συνόδου Κορυφής ήταν να αφυπνίσει τη διεθνή κοινότητα απέναντι στις περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετώπιζε ο πλανήτης, δίνοντας έμφαση στην αειφορία και τη διατήρηση των φυσικών πόρων μέσω της καθιέρωσης μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ένα από τα πιο γνωστά αποτελέσματα της Συνόδου του Ρίο ήταν η θέσπιση της Σύμβασης Πλαισίου για την Κλιματική Αλλαγή η οποία αποτελεί μια παγκόσμια προσπάθεια για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών και των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον και την ανθρωπότητα. Η Σύμβαση καλεί τις χώρες που την επικύρωσαν να αναπτύξουν εθνικά προγράμματα για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων και να λάβουν μέτρα για την προσαρμογή στις αναμενόμενες αλλαγές κλίματος.

Εξίσου σημαντική απόρροια της Σύμβασης Πλαισίου είναι η θέσπιση της Διάσκεψης των Μερών, που έχει ευρέως πλέον καθιερωθεί με το ακρωνύμιο COP (Conference of the Parties). Στις εν λόγω διασκέψεις, οι οποίες διεξάγονται σε ετήσια βάση από το 1995, συμμετέχουν οι συμβαλλόμενες χώρες που υπέγραψαν και επικύρωσαν τη Σύμβαση Πλαίσιο καθώς και διάφοροι παρατηρητές όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμοί.

Στόχος των COP είναι η διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την προώθηση της κλιματικής προστασίας και της αειφόρου ανάπτυξης. Κατά τη διάρκεια των διασκέψεων, οι χώρες συζητούν και συμφωνούν για δράσεις, πολιτικές και μέτρα που αφορούν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Επιπρόσθετα, κατά τη διάρκεια της Συνόδου δημιουργήθηκε η «Ατζέντα 21», ένα πολυσυλλεκτικό πρόγραμμα δράσης που επικεντρώνεται στην επίλυση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και των κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια κοινότητα. Βασικοί της στόχοι είναι η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, η προστασία του περιβάλλοντος και η διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

3.2.2. Πρωτόκολλο του Κιότο

Άλλη σημαντική παγκόσμια συμφωνία αναφορικά με την αειφόρο ανάπτυξη είναι το Πρωτόκολλο του Κιότο. Το Πρωτόκολλο, που τέθηκε σε εφαρμογή το 2005, υπεγράφη στο Κιότο της Ιαπωνίας το 1997 κατά την Τρίτη Διάσκεψη των Μερών (COP 3) και θέτει συγκεκριμένους υποχρεωτικούς στόχους για τις ανεπτυγμένες χώρες όπως τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου κατά 5,2% κάτω από τα επίπεδα του 1990 για την περίοδο 2008-2012.

Έχοντας ως εφιαλτήριο την πεποίθηση ότι το φαινόμενο των εκπομπών αερίου πρέπει να αντιμετωπιστεί συλλογικά, ως παγκόσμιο πρόβλημα, προέβλεψε τρία βασικά μέσα εκτέλεσης για την επίτευξη του περιορισμού του. Το Εμπόριο Εκπομπών (Emissions Trading), που επιτρέπει στις ανεπτυγμένες χώρες που έχουν υπερκαλύψει το στόχο μείωσης εκπομπών αερίων να πωλούν το πλεόνασμά τους σε άλλες χώρες που δεν έχουν επιτύχει το στόχο τους. Ο Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης (Clean Development Mechanism), που δίνει τη δυνατότητα στις ανεπτυγμένες χώρες να χρηματοδοτήσουν και να υλοποιήσουν έργα μείωσης εκπομπών αερίων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Οι μειώσεις που προκύπτουν πιστοποιούνται και μετατρέπονται σε πιστώσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις ανεπτυγμένες χώρες για την εκπλήρωση του στόχου τους. Τρίτο μέσο είναι ο Μηχανισμός Κοινής Εφαρμογής (Joint Implementation) ο οποίος προάγει τη συνεργασία μεταξύ δύο ή περισσότερων αναπτυγμένων χωρών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων και δράσεων με σκοπό τη μείωση εκπομπών αερίων στη χώρα εφαρμογής των κοινών αυτών προγραμμάτων προς όφελος των χωρών που χρηματοδότησαν τα εν λόγω έργα.

3.2.3. Συμφωνία του Παρισιού

Κατά τη διεξαγωγή της COP 21 στο Παρίσι της Γαλλίας στα τέλη του 2015, υπεγράφη η ομώνυμη διεθνής συμφωνία για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Πρόκειται για μια ιστορική πρωτοβουλία για την προστασία του περιβάλλοντος καθώς έθεσε τις βάσεις για μια παγκόσμια συνεργασία μεταξύ των χωρών με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προσαρμογή στις αναπόφευκτες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η συμφωνία απέβλεπε στη θέσπιση ενός παγκόσμια συμφωνημένου πλαισίου για τον περιορισμό της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη ώστε αυτή να μην υπερβεί τους 2 βαθμούς Κελσίου πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα, με απώτερο στόχο να μην ξεπεράσει τον 1,5 βαθμό Κελσίου.

Επιπλέον, στα πλαίσια της Συμφωνίας του Παρισιού, οι συμμετέχουσες χώρες συναίνεσαν στο να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη μείωση των εκπομπών θερμοκηπίου και να επενδύσουν σε καθαρές εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Κάθε χώρα που συμμετείχε στη συμφωνία θα έπρεπε να καταθέσει εθνικό σχέδιο δράσης για τον περιορισμό των εκπομπών του θερμοκηπίου, ενώ ορίστηκε ως δεσμευτική η αναθεώρηση αυτών των σχεδίων ανά πέντε έτη, ώστε να επανεξετάζεται η αποτελεσματικότητά τους αλλά και να αναπροσαρμόζονται οι στόχοι προς επίτευξη. Οι τροποποιήσεις που θα πραγματοποιούνται από κάθε χώρα θα πρέπει να κοινοποιούνται στις υπόλοιπες χώρες ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η εποπτεία.

Ακόμη, συμφωνήθηκε οι ανεπτυγμένες χώρες να παρέχουν στις αναπτυσσόμενες χρηματοδοτική και τεχνολογική συνδρομή για τον περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

3.3 Πυλώνες βιώσιμης ανάπτυξης

Όπως προαναφέρθηκε, στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η ικανοποίηση των αναγκών της σημερινής γενιάς χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες.

Προκειμένου να επιτύχει το σκοπό της, η βιώσιμη ανάπτυξη βασίζεται σε τρεις πυλώνες, γνωστούς και ως Τρεις Διαστάσεις της Βιωσιμότητας. Αυτοί αποτελούν τα θεμέλια της αειφόρου ανάπτυξης και προάγουν τη διατήρηση της ισορροπίας και τη συμπίεση μεταξύ των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών πτυχών της ανάπτυξης προς όφελος τόσο της τρέχουσας γενιάς όσο και των μελλοντικών γενεών. Οι τρεις αυτές διαστάσεις είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους.

3.3.1. Οικονομική διάσταση

Η οικονομική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης στοχεύει στη δημιουργία μιας οικονομίας ισχυρής, ανθεκτικής, δίκαιης και βιώσιμης μακροπρόθεσμα. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός πρέπει να αναζητηθούν νέα μοντέλα βιώσιμων οικονομικών συστημάτων που λαμβάνουν υπόψιν την αξία των φυσικών πόρων και προάγουν την αειφόρο χρήση τους. Οι δράσεις που περιλαμβάνει η οικονομική διάσταση στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας μέσω βιώσιμων και ορθών επιχειρηματικών πρακτικών που είναι σε πλήρη εναρμόνιση με το περιβάλλον, χωρίς να το εκθέτουν σε υπερβολικό φορτίο και στην

εξάντληση των φυσικών πόρων. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η παραγωγική συνέχεια και για τις μεταγενέστερες γενιές.

Άλλη βασική μέριμνα της οικονομικής διάστασης είναι η διεξαγωγή ερευνών με σκοπό την ενσωμάτωση νέων καινοτόμων τεχνολογιών στην παραγωγική αλυσίδα που συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγικής απόδοσης περιορίζοντας παράλληλα, όσο το δυνατόν περισσότερο, τον αρνητικό αντίκτυπο που έχει η παραγωγική αλυσίδα στο περιβάλλον. Απώτερος στόχος είναι η δημιουργία νέων, καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών που κατά το σχεδιασμό τους λήφθηκαν υπόψιν περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί παράγοντες.

Στο πλαίσιο αυτής της επαναπροσέγγισης, εντάσσεται και ο επαναπροσδιορισμός του κύκλου ζωής ενός αγαθού. Η έως σήμερα επικρατούσα εφαρμογή της γραμμικής οικονομίας έχει ως βασικό της άξονα το τρίπτυχο παράγω-καταναλώνω-απορρίπτω δίχως να μεριμνά για τη λογική χρήση των πόρων. Η παραγωγή και η κατανάλωση προϊόντων αυξάνονται συνεχώς, χωρίς σημαντική σκέψη για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα ή τη διάρκεια ζωής των προϊόντων.

Το πεπερασμένο αυτό οικονομικό μοντέλο τίθεται υπό εξέταση και κρίνεται πλέον επιτακτική η μετάβαση σε ένα νέο οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης, αυτό της κυκλικής οικονομίας, που έχει ως αφετηρία το βιώσιμο κύκλο ζωής των πόρων και του ίδιου του αγαθού. Στόχος είναι η δημιουργία ενός κλειστού κύκλου που επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την ανανέωση των πόρων και των υλικών αντί της απόρριψής τους, με απώτερο σκοπό τη μείωση των αποβλήτων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων. Αυτό βέβαια περιλαμβάνει και τη βελτίωση των διαδικασιών παραγωγής ώστε να επιτυγχάνεται η πλέον δυνατή αξιοποίηση των πόρων και η χρήση τους στο μέγιστο, γεγονός που συντελεί και στη μείωση του αρνητικού αντίκτυπού τους στο περιβάλλον.

Πέραν της μετάβασης στο νέο οικονομικό μοντέλο, αυτό της κυκλικής οικονομίας, είναι πρωταρχικής σημασίας η διάδοση της έννοιας της αειφόρου κατανάλωσης. Στόχος της είναι η δημιουργία ενός βιώσιμου και ισορροπημένου μοντέλου κατανάλωσης που μεριμνά για την εξασφάλιση της ικανοποίησης των αναγκών των ανθρώπων παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος και τη στήριξη της κοινωνικής δικαιοσύνης. Θεμελιώδης αρχή της αποτελεί η ίδια η μείωση της κατανάλωσης, που προσβλέπει στην ανάληψη των αγαθών που καλύπτουν τις πραγματικές μας ανάγκες στοχεύοντας στην αποφυγή της σπατάλης. Ακολουθεί η ανακύκλωση και η επαναχρησιμοποίηση των υλικών και των προϊόντων στο μέγιστο βαθμό πριν την τελική απόρριψή τους.

Η συμμετοχή των καταναλωτών και η απόκτηση περιβαλλοντικής ενσυναίσθησης, συνδράμει σε μέγιστο βαθμό στην προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης. Πράγματι, η επιλογή προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα από επιχειρήσεις που εφαρμόζουν βιώσιμες πρακτικές, συμβάλλει στη διάδοση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ενέργεια αυτή επιτυγχάνεται μέσω της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης των αγοραστών σχετικά με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές της κατανάλωσης.

3.3.2. Περιβαλλοντική διάσταση

Ο περιβαλλοντικός πυλώνας της βιώσιμης ανάπτυξης επιδιώκει να επιτύχει την ισορροπία μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος με στόχο τη διασφάλιση ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα δεν θα επιφέρει ανεπιθύμητες συνέπειες στο φυσικό περιβάλλον και δεν θα περιορίσει τα αποθέματα για τις επόμενες γενεές.

Έχοντας λοιπόν ως πρωταρχική μέριμνα τον περιορισμό της κατασπατάλησης των φυσικών πόρων δεν θα μπορούσε να μην εστιάσει στην ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της πράσινης τεχνολογίας που αφενός περιορίζουν τη χρήση των πόρων και παράλληλα συνδράμουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που είναι τόσο επιβλαβή για το φυσικό περιβάλλον.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός έχει τεθεί ως πρωταρχικός στόχος η ανάπτυξη και υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών αξιοποίησης των φυσικών πόρων όπως το νερό, τα δάση, ο ορυκτός πλούτος και η γεωργική γη, που θα εξασφαλίσουν τη συνετή διαχείρισή τους και θα αποτρέπουν την υπερεκμετάλλευσή τους. Η διαθεσιμότητα των πόρων πρέπει πλέον να αποτελεί το βασικό γνώμονα κατά τη χρήση τους καθώς θα πρέπει να διασφαλίζεται το επαρκές απόθεμά τους και για τις μελλοντικές γενεές.

Επιπρόσθετα, ενθαρρύνεται η ανάπτυξη και η υιοθέτηση βιώσιμων ενεργειακών πρακτικών που δεν εξαντλούν τους φυσικούς πόρους και δεν επιβαρύνουν το φυσικό περιβάλλον με τη δημιουργία αποβλήτων. Ως βιώσιμες πηγές ενέργειας χαρακτηρίζονται η ηλιακή, η αιολική, η υδροηλεκτρική και η γεωθερμική ενέργεια, οι οποίες πέρα από τον περιορισμό της χρήσης των φυσικών πόρων, συμβάλλουν και στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλείται από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Η διατήρηση της ποικιλίας των ειδών και των οικοσυστημάτων είναι επίσης ένας από τους βασικούς στόχους επίτευξης του περιβαλλοντικού πυλώνα της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της επιβίωσης και της ευημερίας του ανθρώπου. Αυτό

προϋποθέτει την αναζήτηση νέων μεθόδων καλλιέργειας της γης που ενισχύουν την παραγωγικότητα, διατηρώντας παράλληλα την υγεία και την αειφορία του εδάφους. Σημαντική είναι η εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών γεωργίας που δεν επιβαρύνουν το οικοσύστημα και τη βιοποικιλότητά του.

3.3.3. Κοινωνική διάσταση

Η κοινωνική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης περιλαμβάνει μια σειρά από πολιτικές, πρακτικές και πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας του πληθυσμού, διασφαλίζοντας την κοινωνική δικαιοσύνη και τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων.

Θεμελιώδης στόχος της κοινωνικής βιωσιμότητας, όπως αλλιώς αποκαλείται η εν λόγω διάσταση, είναι η εξάλειψη της κοινωνικής ανισότητας και των διακρίσεων του πληθυσμού βάσει φύλου, εθνικότητας, ηλικίας, αναπηρίας και άλλων παραμέτρων, μέσα από τη θέσπιση ενός ενιαίου πλαισίου ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό και υπέρ της ευημερίας όλων αδιακρίτως. Η βιώσιμη ανάπτυξη και η κοινωνική πρόνοια συνδυάζονται για τη δημιουργία ισότιμων και υγιών κοινωνιών. Η διασφάλιση της δίκαιης κατανομής των πόρων, η προώθηση της κοινωνικής συνοχής και η ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης αποτελούν βασικές μέριμνες και επιτάσσουν την ανάπτυξη προγραμμάτων πρόνοιας για την υποστήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Επιπροσθέτως, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί κρίσιμη πτυχή για την καλή λειτουργία μιας κοινωνίας και την επίτευξη της κοινωνικής βιωσιμότητας. Η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμβάλλει στην καταπολέμηση των διακρίσεων, την εξάλειψη των ανισοτήτων και ανοίγει το δρόμο για τη δημιουργία μιας δίκαιης και βιώσιμης κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η προαγωγή της ελευθερίας της έκφρασης, στοιχείο απαραίτητο για τη δυνατότητα της άσκησης κριτικής και του ανοικτού διαλόγου. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι πολίτες ασκούν το δικαίωμά τους να εκφράσουν την άποψή τους και να συμμετέχουν επί ίσοις όροις στη λήψη αποφάσεων, όπως αρμόζει σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Εξίσου σημαντική είναι η άμβλυνση των αντιθέσεων που επικρατούν στο εργασιακό περιβάλλον. Η δίκαιη και αξιοπρεπής απασχόληση για όλους αποτελεί κεντρικό πυλώνα της κοινωνικής διάστασης καθώς προάγει την εξασφάλιση δίκαιων συνθηκών εργασίας, της δίκαιης αμοιβής, των ισότιμων ευκαιριών και το σεβασμό προς όλους τους εργαζόμενους.

Προκειμένου να ενισχυθεί η βιώσιμη εργασιακή πρακτική, προωθούνται μέτρα για την επίτευξη ισότιμων μισθών και εργασιακής ευελιξίας ενώ παράλληλα προάγεται η δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων κατάρτισης με στόχο την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του απασχολούμενου προσωπικού.

3.4 Εκθέσεις Απολογισμού Βιωσιμότητας

Διαβλέποντας την αξία που προσδίδει η ενσωμάτωση των βιώσιμων πρακτικών στην επιχειρηματική τους στρατηγική, καθώς παρατηρούν ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη εκφράζουν ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τον τρόπο που διαχειρίζονται τις δραστηριότητές τους, οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο σπεύδουν να εντάξουν στην πολιτική τους πρακτικές που προάγουν την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η αυξανόμενη αυτή επιδίωξη της βιωσιμότητας δημιούργησε την ανάγκη αναζήτησης τρόπων καταγραφής της προόδου που έχουν διαγράψει από την έναρξη της ενσωμάτωσης των πρακτικών αυτών με αποτέλεσμα να είναι ολοένα και περισσότερες οι επιχειρήσεις που δημοσιεύουν απολογισμούς βιωσιμότητας.

Οι εκθέσεις απολογισμού βιωσιμότητας είναι τεκμηριωμένες αναφορές που εκδίδονται από επιχειρήσεις και οργανισμούς, με σκοπό να παρουσιάσουν τις επιδόσεις τους αναφορικά με ζητήματα περιβαλλοντικού, κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα. Συνήθως απαρτίζονται από συγκεκριμένες θεματικές ενότητες όπως η περιβαλλοντική απόδοση, στην οποία καταγράφονται οι ενέργειες της επιχείρησης για την μείωση του περιβαλλοντικού της αποτυπώματος και τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί. Η κοινωνική απόδοση αναλύει τις κοινωνικές πτυχές της επιχείρησης είτε πρόκειται για τις ενέργειες που αφορούν το απασχολούμενο προσωπικό είτε για δράσεις που εστιάζουν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Στην ενότητα της οικονομικής απόδοσης παρουσιάζεται η οικονομική επίδοση της επιχείρησης, δίνοντας έμφαση στις πτυχές που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, όπως οι επενδύσεις σε βιώσιμα έργα.

Οι εκθέσεις απολογισμού βιωσιμότητας βοηθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη να αξιολογήσουν τη συνολική απόδοση της επιχείρησης σε θέματα βιωσιμότητας και να κατανοήσουν πώς η επιχείρηση διαχειρίζεται τις επιπτώσεις της στο περιβάλλον και την κοινωνία καθώς και πώς εφαρμόζει το νομοθετικό πλαίσιο της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται.

3.5. Συστήματα μέτρησης απόδοσης βιώσιμης ανάπτυξης

Η μέτρηση της απόδοσης βιωσιμότητας αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση και την παρακολούθηση της συμβολής μιας επιχείρησης, στην περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική αειφορία.

Η δυναμική φύση της βιωσιμότητας επιβάλλει στις μεθόδους μέτρησης να εξελίσσονται συνεχώς ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν εξίσου στις νέες προκλήσεις και απαιτήσεις που αναδύονται. Καταρχάς απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος, που να καλύπτει και τους τρεις βασικούς πυλώνες, προκειμένου να επιτευχθεί μια ισορροπημένη ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό, είναι καίριας σημασίας η κατάρτιση κατάλληλων δεικτών απόδοσης, οι οποίοι είναι μετρήσιμοι, πρακτικοί και συναφείς με τους στόχους που επιδιώκεται να επιτευχθούν ώστε να μπορούν να αποτυπώσουν και να αναλύσουν ορθά τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων ενός οργανισμού στο περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία.

Άλλωστε η μέτρηση της βιωσιμότητας δεν αποτελεί εφάπαξ διαδικασία, αλλά απαιτεί συνεχή παρακολούθηση, αξιολόγηση και προσαρμογή των στρατηγικών που διαμορφώνονται ανάλογα με τις εξελίξεις και τις ανάγκες προκύπτουν. Μια τέτοια ενέργεια, αναμφίβολα απαιτεί την εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων μερών (εταίρων, εργαζόμενων, πελατών, κοινοτήτων) ενώ η διαφάνεια και η μεταξύ τους επικοινωνία είναι καθοριστικές για την επίτευξη των στόχων.

3.5.1. SDGs Sustainable Development Goals

Τον Σεπτέμβριο του 2015, τα Ηνωμένα Έθνη ενέκριναν στα πλαίσια της Ατζέντας 2030 για την Αειφόρο Ανάπτυξη, τους «Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης». Πρόκειται για μια δέσμη παγκόσμιων στόχων, 17 στο σύνολο, που αντικατοπτρίζουν ένα ευρύ φάσμα προκλήσεων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια κοινότητα καθώς εστιάζουν σε ζητήματα κοινωνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής φύσεως όπως η φτώχεια, η υγεία, η εκπαίδευση, η ισότητα των φύλων, η καθαρή ενέργεια, η βιώσιμη πόλη, η κλιματική δράση, η θαλάσσια ζωή, η ειρήνη και η δικαιοσύνη.

 ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟΧΟΙ

Εικόνα 2: Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Πηγή: <https://gsco.gov.gr/wp-content/uploads/2023/02/stoxoi-edited.jpg>

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), είναι παγκοσμίως αποδεκτοί και δεσμευτικοί για όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών καθώς κάθε χώρα έχει την ευθύνη να προσαρμόσει στην εθνική της πολιτική, δράσεις για την επίτευξη των στόχων με ορίζοντα υλοποίησης το 2030.

Για την καλύτερη παρακολούθηση του επιπέδου επίτευξής τους, οι 17 στόχοι αναλύονται σε 169 υποστόχους, οι οποίοι αντιστοιχούν σε πιο συγκεκριμένες και μετρήσιμες δράσεις προκειμένου να παρέχουν μια πιο αναλυτική αξιολόγηση των προσπαθειών και να καταστήσουν εφικτή την παρακολούθηση της προόδου που επιτυγχάνεται. Η επίτευξη αυτών των υποστόχων απαιτεί συντονισμένη δράση από πολλούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων ενδιαφερομένων μερών.

3.5.2. GRI Global Reporting Initiative

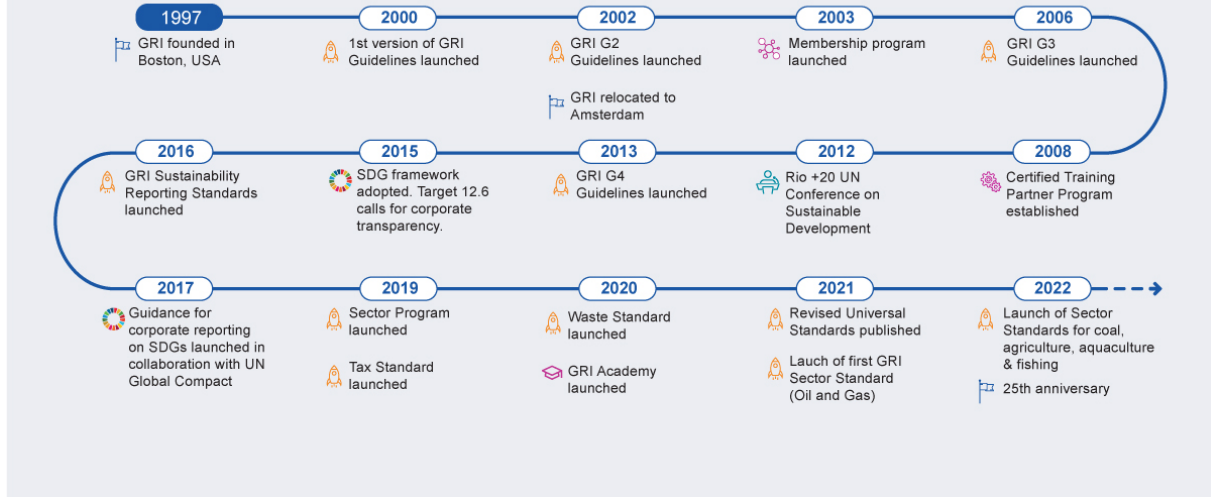
Ο GRI είναι ένας ανεξάρτητος διεθνής οργανισμός, που ιδρύθηκε το 1997 ως απόρροια της συνεργασίας των μη κερδοσκοπικών οργανισμών CERES, του Ινστιτούτου Tellus, και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Σκοπός του ήταν αρχικά η δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών για τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις αρχές της υπεύθυνης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς. Με το πέρασμα του χρόνου οι κατευθυντήριες γραμμές διευρύνθηκαν και συμπεριέλαβαν θέματα, κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα με αποτέλεσμα να αποτελεί σήμερα έναν από τους πλέον διαδεδομένους δείκτες μέτρησης της βιωσιμότητας ενός οργανισμού.

Για την επίτευξη του σκοπού του ανέπτυξε και δημοσίευσε το 2000 ένα σύστημα προτύπων αναφοράς βιωσιμότητας που επιτρέπει σε επιχειρήσεις, οργανισμούς, δημόσιες αρχές, να αποτυπώσουν τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιδόσεις τους. Έκτοτε, τα πρότυπα που έθεσε υπόκεινται σε συνεχή αναθεώρηση, ενώ προστίθενται και νέες εξειδικευμένες κατηγορίες ώστε να καλύψουν τις νέες απαιτήσεις που αναδύονται.

Τα πρότυπα GRI διαχωρίζονται σε καθολικά, θεματικά και κλαδικά. Τα καθολικά πρότυπα (Universal Standards) διαμορφώνουν το πλαίσιο για την κατασκευή αναφορών βιωσιμότητας και απευθύνονται σε όλες τις επιχειρήσεις και οργανισμούς. Παρέχουν βασικές πληροφορίες, αποσαφηνίζουν έννοιες και επεξηγούν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να συντάσσονται οι εκθέσεις βιωσιμότητας. Τα θεματικά πρότυπα (Topic-Specific Standards) παρέχουν κατευθυντήριες για τη δημοσίευση συγκεκριμένων στοιχείων αναφορικά με την οικονομία (GRI200), το περιβάλλον (GRI300) και την κοινωνία (GRI400). Τα κλαδικά πρότυπα (Sector Standards) έχουν ως στόχο την ανάπτυξη συγκεκριμένων προτύπων ανά κλάδο δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψιν τον τομέα στον οποίο η άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας έχει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο.

Η αναφορά βάσει των προτύπων GRI παρότι δεν είναι υποχρεωτική, προτιμάται από πολλές επιχειρήσεις και οργανισμούς για να παρουσιάσουν τις δραστηριότητές τους στον τομέα της βιωσιμότητας. Η χρήση των εν λόγω προτύπων συμβάλλει στη διαφάνεια και την υπευθυνότητα των επιχειρήσεων απέναντι στους, επενδυτές, τους πελάτες και την κοινότητα.

Timeline of GRI's history

Εικόνα 3: Ιστορική ανασκόπηση προτύπων GRI

Πηγή: <https://www.globalreporting.org/media/av3hd4bb/gri-25-timeline.jpg>

3.5.3. SASB Sustainability Accounting Standards Board

Η Sustainability Accounting Standards Board (SASB) είναι μια ανεξάρτητη μη κερδοσκοπική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2011 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με σκοπό την ανάπτυξη και τη διάθεση προτύπων για τις αναφορές βιωσιμότητας των επιχειρήσεων. Η SASB παρέχει πρότυπα αξιολόγησης βιωσιμότητας για 77 κλάδους της βιομηχανίας, προκειμένου να βοηθήσει τις εταιρείες να δημοσιοποιήσουν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και διακυβερνητικές τους πρακτικές.

Τα πρότυπα SASB καθορίζουν συγκεκριμένες μετρήσεις και αναφορές για ζητήματα που θεωρούνται καιρία στον τομέα της βιομηχανίας. Στόχος τους είναι να παρέχουν στους επενδυτές κυρίως, αλλά και στα ενδιαφερόμενα μέρη εν γένει, σαφείς, συγκρίσιμες και αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Τα εν λόγω πρότυπα περιλαμβάνουν λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές για τη δημοσιοποίηση στοιχείων βιωσιμότητας προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από τις επιχειρήσεις ανάλογα με τον κλάδο

που δραστηριοποιούνται. Κάθε κατηγορία περιέχει πολυάριθμους δείκτες και μετρήσεις που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες πτυχές της βιωσιμότητας,

Τα πρότυπα σχεδιάστηκαν για να είναι βιώσιμα, αναγνωρίζοντας ότι οι επιχειρήσεις έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και αντίκτυπο ανάλογα με τη δραστηριότητά τους. Επίσης επιτρέπουν την προσαρμογή της αναφοράς στην εξέλιξη των συνθηκών και των αναγκών της αγοράς. Η χρήση των προτύπων SASB από τις επιχειρήσεις συμβάλλει στην κάλυψη της αναδυόμενης τάσης παγκοσμίως για διαφάνεια και δημοσίευση αναφορών βιωσιμότητας.

Εικόνα 4: Πρότυπα SASB ανά κλάδο δραστηριότητας

Πηγή: <https://assets.contenthub.wolterskluwer.com/api/public/content/6637bf2c237f4022a7ed0466f286c655>

3.6 Ανακεφαλαίωση

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί κρίσιμο πλαίσιο για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων αναφορικά με την κλιματική αλλαγή, την εξάντληση των φυσικών πόρων, την απαλοιφή των κοινωνικών ανισοτήτων. Κύρια επιδίωξή της είναι να εξισορροπήσει την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ των συμφερόντων των τρεχουσών και των μελλοντικών

γενεών. Σε παγκόσμιο επίπεδο έχει διαμορφωθεί μια σειρά αειφόρων στόχων που καλούν όλες τις χώρες να επιτύχουν ισορροπία μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής δικαιοσύνης και περιβαλλοντικής προστασίας.

Κεντρικές αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης περιλαμβάνουν τη συμμετοχή της κοινότητας, την προαγωγή της διαφάνειας και της δικαιοσύνης, την ενίσχυση της καινοτομίας για την αναζήτηση βιώσιμων πόρων. Επιπλέον υπογραμμίζεται η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, επιχειρήσεων, κοινωνικών οργανώσεων και πολιτών για την επίτευξη ολοκληρωμένων και αποτελεσματικών λύσεων.

Η κατάρτιση απολογισμών βιωσιμότητας και η χρήση δεικτών αποτελούν κρίσιμα εργαλεία για τις κυβερνήσεις, τις επιχειρήσεις, τους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς προκειμένου να αξιολογήσουν την επίδοσή τους όσον αφορά τις πτυχές της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής τους βιωσιμότητας.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν αντιληφθεί την επιταγή της μετάβασης στο νέο βιώσιμο μοντέλο και ενσωματώνουν αρχές που εναρμονίζονται με την αειφορία. Σύμφωνα με σχετική έρευνα που διεξήγαγε η Gran Thornton το 2020 η οποία εστίασε στις ΜμΕ και στο βαθμό που αυτές υιοθετούν βιώσιμες πρακτικές προέκυψε ότι οι μισές περίπου από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αντιλαμβάνονται την έννοια και τη σημασία της αειφόρου ανάπτυξης, εντούτοις δεν γνωρίζουν πώς να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές και πώς να καταγράψουν την απόδοσή τους. Το εν λόγω συμπέρασμα επαληθεύεται και από την έρευνα που διενεργήθηκε, τα αποτελέσματα της οποίας παρουσιάζονται στα επόμενα κεφάλαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΕΥΝΑ

4.1 Εισαγωγή

Σκοπός της έρευνας που διενεργήθηκε είναι να εντοπίσει το επίπεδο της γνώσης της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης και την εταιρικής υπευθυνότητας εκ μέρους των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την αντίληψη ή μη των ωφελειών της, την πρόθεση υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών στην επιχειρηματική στρατηγική τους, τους λόγους που συνετέλεσαν για την εφαρμογή της καθώς και τους ανασταλτικούς παράγοντες που πιθανόν να υπάρχουν.

4.2 Είδος έρευνας

Ως μέθοδος διεξαγωγής επιλέχθηκε η δειγματοληπτική έρευνα που έχει ως σκοπό τη συλλογή δεδομένων προκειμένου να διερευνηθεί κατά πόσο είναι γνωστές και εφαρμόζονται οι έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ως μέσο διεξαγωγής επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο καθώς είναι και το καταλληλότερο εργαλείο για τις έρευνες που απαιτούν τη συλλογή πληροφοριών και δεδομένων.

Η δειγματοληπτική έρευνα διεξήχθη μέσω διαδικτύου κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Δεκεμβρίου 2022 και Ιανουαρίου 2023. Στην έρευνα συμμετείχαν 45 επιχειρήσεις που ανήκουν στην κατηγορία των ΜμΕ ενώ το ερωτηματολόγιο προωθήθηκε συνολικά σε 55 επιχειρήσεις. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το ερωτηματολόγιο το οποίο δημιουργήθηκε μέσω της πλατφόρμας google forms, εξήχθησαν σε υπολογιστικό φύλλο excel ενώ η περαιτέρω επεξεργασία τους για την εξαγωγή συμπερασμάτων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος Stata 15.

4.3 Αρχές διατύπωσης ερωτήσεων

Προκειμένου το ερωτηματολόγιο να είναι αποτελεσματικό ακολουθήθηκαν κάποιες βασικές αρχές κατά τον σχεδιασμό του. Καθοριστικό ρόλο στη σύνταξη ενός ερωτηματολογίου έχει η έκτασή του. Ιδανικά, θα πρέπει να είναι σύντομο ώστε να μην κουράζει τον συμμετέχοντα καθώς αυτό ελλοχεύει τον κίνδυνο της επιπόλαιης απάντησης των ερωτήσεων εκ μέρους του, ενώ παράλληλα μπορεί να οδηγήσει και στη μη ολοκλήρωσή του.

Εξίσου σημαντική είναι και η διατύπωση των ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, να είναι απλές και κατανοητές, να μην απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις και φυσικά να μην είναι μακροσκελείς. Επίσης, είναι σημαντικό να αποφεύγεται η χρήση ερωτήσεων αρνητικού περιεχομένου, καθώς μπορεί να μην γίνει άμεσα αντιληπτή η άρνηση από τον ερωτηθέντα και να δώσει λανθασμένη απάντηση από εκείνη που θεωρεί σωστή. Τέλος, συστήνεται να παραλείπονται ερωτήσεις που φέρουν προκατάληψη ή μεροληπτούν.

Ως προς τη μορφή των ερωτήσεων, η διάκρισή τους γίνεται σε δύο κατηγορίες, τις ερωτήσεις ανοικτού τύπου και τις ερωτήσεις κλειστού τύπου. Στην περίπτωση των ανοικτών ερωτήσεων ο συμμετέχων καλείται να καταγράψει ο ίδιος την απάντηση σε ένα ελεύθερο πεδίο που ακολουθεί τη διατυπωμένη ερώτηση. Στην περίπτωση των ερωτήσεων κλειστού τύπου δίνεται από τον δημιουργό του ερωτηματολογίου μια σειρά προκαθορισμένων απαντήσεων όπου ο ερωτώμενος καλείται να επιλέξει μια ή περισσότερες εξ αυτών.

Όσον αφορά τις κλειστού τύπου ερωτήσεις διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες. Τις ερωτήσεις διπλής επιλογής, τις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και τις ερωτήσεις λίστας. Η πρώτη περίπτωση των ερωτήσεων της διπλής επιλογής (two choice question) είναι και η πιο απλή κατηγορία καθώς ο ερωτώμενος καλείται να επιλέξει μεταξύ δύο μόνο προκαθορισμένων απαντήσεων.

Η περίπτωση των ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής (multiple choice question) δίνει τη δυνατότητα στον ερωτώμενο να επιλέξει μια απάντηση από μια λίστα επιλογών ενώ μπορεί να περιληφθεί μεταξύ των απαντήσεων η επιλογή «άλλο» προκειμένου ο συμμετέχοντας να καταχωρίσει τη δική του προσωποποιημένη απάντηση. Υπάρχουν επίσης οι ερωτήσεις βαθμολόγησης (rating questions) που εφαρμόζουν την κλίμακα Likert. Στην προκειμένη περίπτωση δίδεται ένα πλήθος διαβαθμισμένων κλειστών απαντήσεων που παρουσιάζουν μια κλιμάκωση από το ελάχιστο έως το μέγιστο με σκοπό να καταγράψουν το βαθμό συμφωνίας του ερωτώμενου.

4.4 Δομή ερωτηματολογίου

Για τη συγκέντρωση πληροφοριών αναφορικά με το κατά πόσο οι ΜμΕ στην Ελλάδα έχουν γνώση και αντιλαμβάνονται τις έννοιες που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη, επιλέχθηκε η σύνταξη ενός ερωτηματολογίου κλειστών ερωτήσεων. Το ερωτηματολόγιο, προκειμένου να απαντηθεί χωρίς να δυσχεράνει τις επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος στην έρευνα, προτιμήθηκε να είναι σύντομο και για το λόγο αυτό απαρτίζεται από 17 ερωτήσεις διατυπωμένες με σαφήνεια.

Οι πρώτες πέντε ερωτήσεις είναι δημογραφικού χαρακτήρα. Πρόκειται για απλές ερωτήσεις κλειστού τύπου που στόχο έχουν να ταξινομήσουν βάσει μεγέθους της αποκρινόμενες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις αυτές αφορούν στα έτη λειτουργίας, τον κύκλο εργασιών, τον αριθμό του απασχολούμενου προσωπικού, τον κλάδο και τον τόπο δραστηριότητας. Κρίθηκε σκόπιμο, οι εν λόγω ερωτήσεις να τοποθετηθούν στην αρχή του ερωτηματολογίου, καθώς είναι εύκολο να απαντηθούν από την επιχείρηση, ενώ ταυτόχρονα συντελούν στην ομαλή μετάβαση για τα ερευνητικά ερωτήματα.

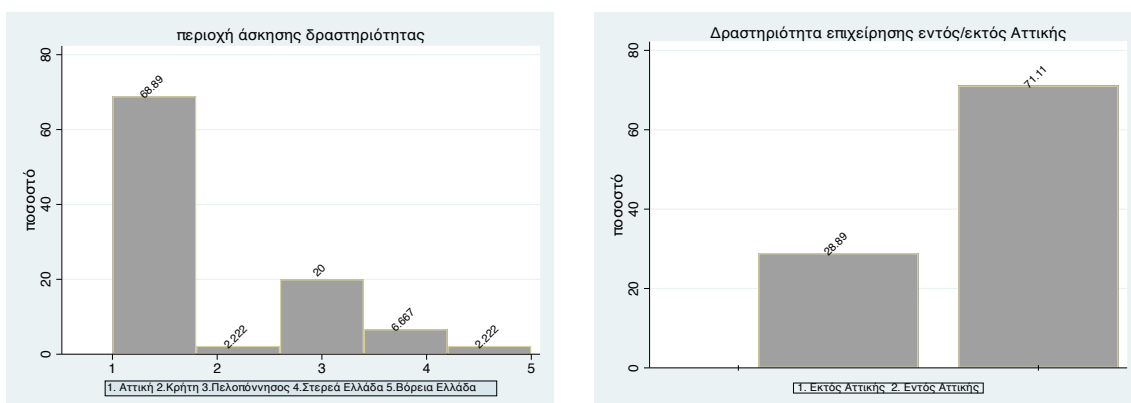
Οι επόμενες 12 ερωτήσεις έχουν μια σταδιακή κλιμάκωση προς το βασικό στόχο της έρευνας, ο οποίος είναι το κατά πόσο οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα γνωρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, κατά πόσο την έχουν εντάξει στις πολιτικές εταιρικής υπευθυνότητάς και εφαρμόζουν σχετικές πρακτικές καθώς και το πως σκοπεύουν να κινηθούν εφεξής. Επιπλέον διερευνάται η άποψή τους ως προς το κατά πόσο η υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών αποτελεί επιχειρηματική ευκαιρία, ενισχύει την εταιρική φήμη και έχει μακροπρόθεσμα οφέλη ενώ η τελευταία ερώτηση επιδιώκει να εντοπίσει τους παράγοντες εκείνους που λειτουργούν ανασταλτικά στην εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών.

4.5 Περιγραφική ανάλυση

Η πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου αφορά στον κλάδο που δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Στην προκειμένη περίπτωση επιδιώχθηκε οι ερωτηθείσες εταιρείες να προέρχονται από διαφορετικούς κλάδους, στόχος που επιτεύχθηκε κρίνοντας από τα αποτελέσματα καθώς η διασπορά είναι ικανοποιητική. Αναλυτικότερα, οι ερωτηθείσες εταιρείες προέρχονται από δέκα κλάδους με επικρατέστερους τον κλάδο του εμπορίου με ποσοστό 26,7% (12 εταιρείες) και τον κλάδο των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων με ποσοστό 22,2% που αντιστοιχεί σε 10 από τις 45 συνολικά συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

Η δεύτερη ερώτηση αφορά στο γεωγραφικό προσδιορισμό των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Από το σύνολο των 45 εταιρειών η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 68,89% που αντιστοιχεί σε 31 επιχειρήσεις, δραστηριοποιείται στο Νομό Αττικής. Ακολουθεί η Πελοπόννησος με 20% με 9 επιχειρήσεις ενώ οι υπόλοιπες 5 εντοπίζονται στη Στερεά Ελλάδα, τη Βόρεια Ελλάδα και την Κρήτη.

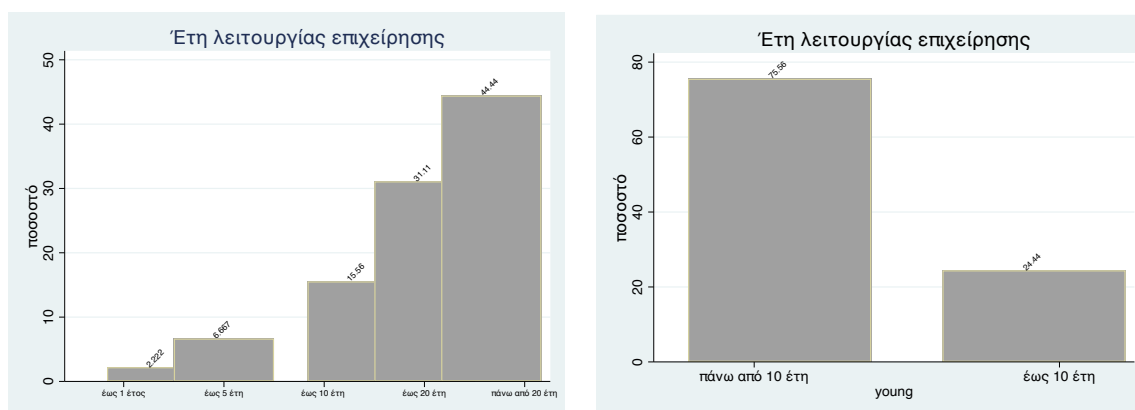
Κατά την επεξεργασία των δεδομένων μέσω του STATA προηγήθηκε η μετατροπή των ποιοτικών αυτών μεταβλητών σε ποσοτικές ενώ στη συνέχεια, για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων, διαχωρίστηκαν σε επιχειρήσεις με έδρα εντός Αττικής και επιχειρήσεις με έδρα εκτός Αττικής.

Γράφημα 1. Περιοχή άσκησης δραστηριότητας

Η τρίτη ερώτηση αφορά στα έτη λειτουργίας των ερωτηθεισών επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τις απαντήσεις πρόκειται ως επί το πλείστο για εταιρείες με πολυετή παρουσία καθώς το 44,4% (20 εταιρείες) λειτουργεί περισσότερο από 20 έτη, το 31,1% (14 εταιρείες) λειτουργεί περισσότερα από 10 έτη, το 15,6% (7 εταιρείες) λειτουργεί από 5 έως 10 έτη, το 6,7% (3 εταιρείες) λειτουργεί μόλις πέντε έτη, ενώ μια μόνο εταιρεία είναι νεοσύστατη, με λιγότερο από ένα έτος λειτουργίας. Πέραν του πληροφοριακού της χαρακτήρα, η εν λόγω ερώτηση υποβλήθηκε προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο ο χρόνος λειτουργίας μιας επιχείρησης σχετίζεται με τη γνώση των εννοιών της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας και τη διενέργεια σχετικών πρακτικών.

Και στην προκειμένη περίπτωση, για την καλύτερη διεξαγωγή συμπερασμάτων, κρίθηκε σκόπιμη η δημιουργία της μεταβλητής “young”, βάσει της οποίας οι επιχειρήσεις διαχωρίζονται σε νέες που λειτουργούν έως 10 έτη και σε επιχειρήσεις που λειτουργούν περισσότερα από 10 έτη.

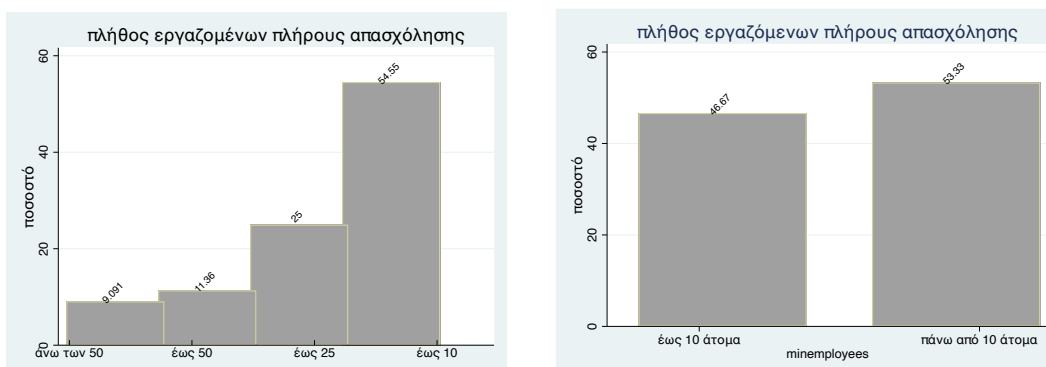

Γράφημα 2. Έτη λειτουργίας επιχείρησης

Η τέταρτη ερώτηση αφορά στο πλήθος των εργαζομένων που απασχολούν οι επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Πέρα από το δημογραφικό της χαρακτήρα, η ερώτηση προσεγγίζει ένα βασικό διακριτικό στοιχείο των ΜμΕ που είναι ο αριθμός των ΕΜΕ που απασχολεί. Ως Ετήσια Μονάδα Εργασίας (ΕΜΕ) ορίζεται ο εργαζόμενος που απασχολείται σε μια επιχείρηση με πλήρες ωράριο οκτώ ωρών καθ' όλο το έτος. Για παράδειγμα, ένας υπάλληλος που απασχολείται με ημιαπασχόληση σε μια επιχείρηση για 4 ώρες ημερησίως, λογίζεται ως 0,5 μονάδες ΕΜΕ.

Στην πλειονότητά τους οι ερωτηθείσες επιχειρήσεις προέρχονται από το χώρο των πολύ μικρών επιχειρήσεων καθώς σε ποσοστό 54,55% δεν ξεπερνούν τα 10 άτομα προσωπικό. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει και με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ σύμφωνα με τα οποία από τις 880.349 ενεργές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα το 2021 οι 539.403 δεν απασχολούσαν κανένα άτομο, οι 251.946 απασχολούσαν από 1 έως 4 άτομα και 89.000 επιχειρήσεις απασχολούσαν από 5 έως 10 άτομα.

Για την καλύτερη εξαγωγή αποτελεσμάτων δημιουργήθηκε η νέα μεταβλητή «minemployees» βάσει της οποίας οι απαντήσεις κατηγοριοποιήθηκαν σε επιχειρήσεις που απασχολούν έως 10 άτομα και επιχειρήσεις που απασχολούν από 10 άτομα και πάνω, ενσωματώνοντας τις κατηγορίες «έως 25 άτομα», «έως 50 άτομα» και «άνω των 50 ατόμων».

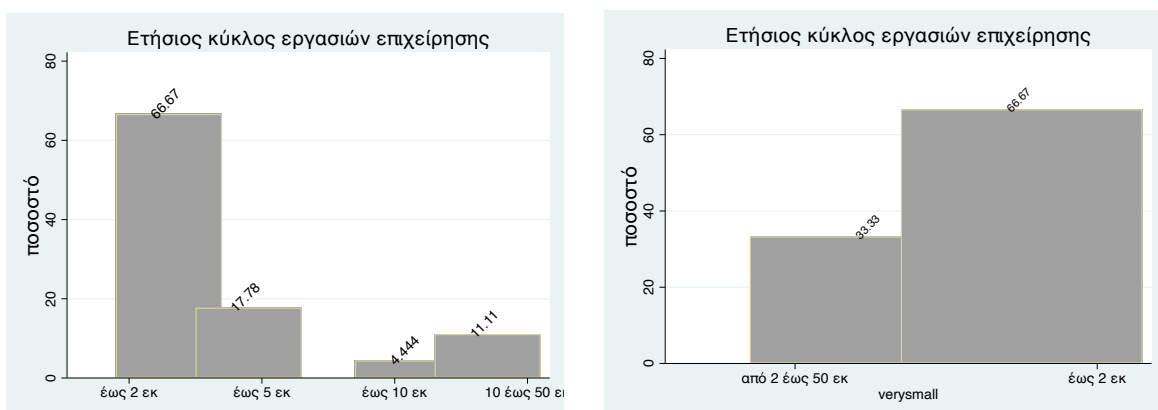

Γράφημα 3. Πλήθος εργαζομένων

Η πέμπτη ερώτηση προσεγγίζει άλλη μια βασική παράμετρο του προσδιορισμού του μεγέθους μιας επιχείρησης που δεν είναι άλλη από τον κύκλο εργασιών της. Βάσει του ορισμού των ΜμΕ, οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 2 εκ χαρακτηρίζονται ως πολύ μικρές οντότητες εφόσον απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα ως προσωπικό. Οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 10 εκ χαρακτηρίζονται ως μικρές επιχειρήσεις ενώ από 10 έως 50 εκ θεωρούνται μεσαίες επιχειρήσεις εφόσον δεν υπερβαίνουν τα 250 άτομα προσωπικό πλήρους απασχόλησης (250 ΕΜΕ).

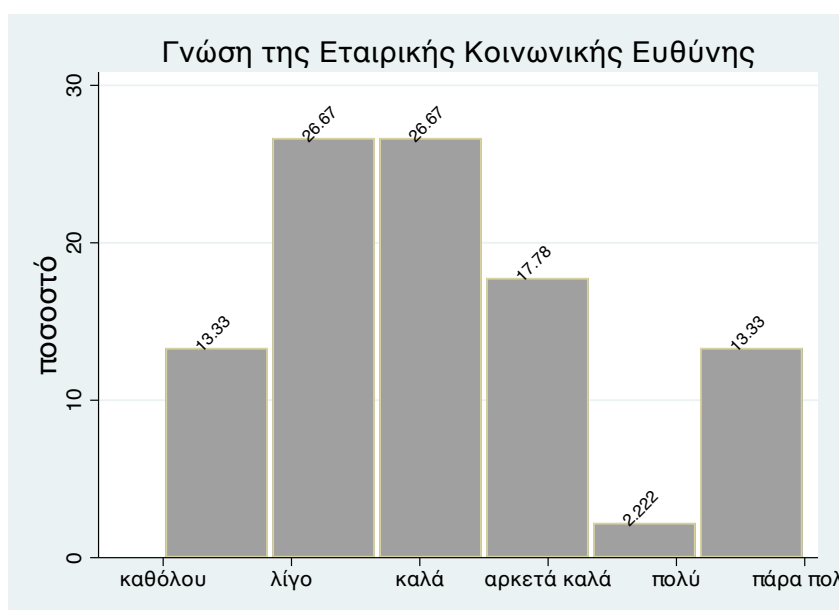
Και σε αυτή την περίπτωση προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα υπάγονται στις πολύ μικρές οντότητες καθώς 30 επιχειρήσεις σε ποσοστό 66,7% επί του συνόλου, απάντησαν ότι δεν πραγματοποιούν πάνω από 2 εκ κύκλο εργασιών ετησίως. Ακολουθούν οκτώ επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών έως 5 εκ. και ποσοστό 17,8%, δύο επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 10 εκ (ποσοστό 4,4%) και πέντε επιχειρήσεις με κύκλο από 10 εκ έως 50 εκ με ποσοστό 11,1%

Για την καλύτερη επεξεργασία των δεδομένων δημιουργήθηκε η μεταβλητή «verysmall» βάσει της οποίας οι επιχειρήσεις διαχωρίστηκαν σε δύο κατηγορίες, εκείνες που ο κύκλος εργασιών τους δεν ξεπερνά τα 2 εκατομμύρια ετησίως και εκείνες που πραγματοποιούν τζίρο από 2 έως 50 εκατομμύρια ετησίως, ενσωματώνοντας τις κατηγορίες «έως 5 εκατομμύρια», «έως 10 εκατομμύρια» και «από 10 έως 50 εκατομμύρια» του ερωτηματολογίου.

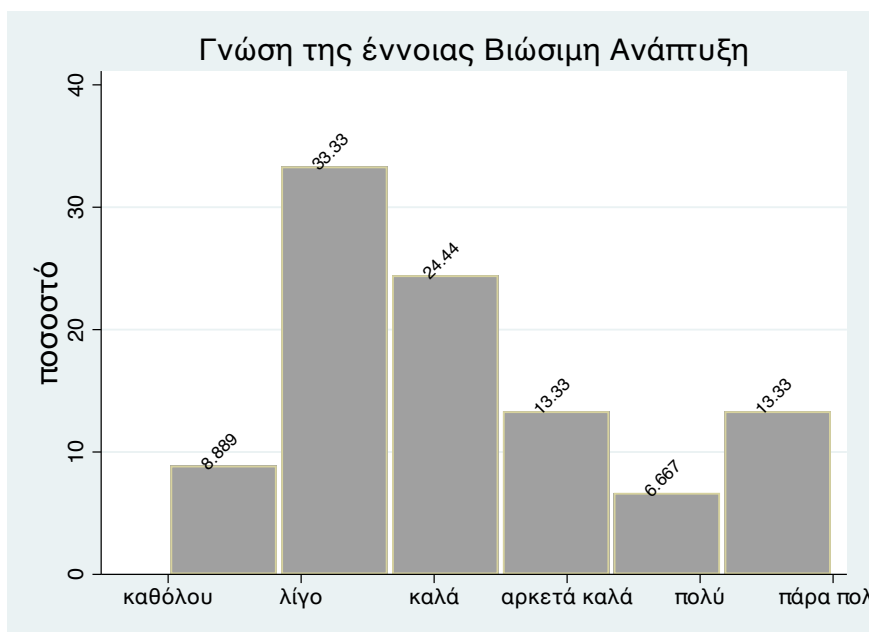
Γράφημα 4. Ετήσιος κύκλος εργασιών επιχείρησης

Στόχος της έκτης ερώτησης είναι να προσδιορίσει το κατά πόσο οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα γνωρίζουν την έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η ερώτηση σκοπίμως είναι γενικού χαρακτήρα καθώς θέλει να αποτυπώσει την γνώση της έννοιας και όχι την πρακτική της. Στην προκειμένη περίπτωση τα αποτελέσματα μπορούν να θεωρηθούν ικανοποιητικά και αντιπροσωπευτικά για τις ΜμΕ. Το 42,2% του συνόλου των ερωτηθεισών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν καθόλου (13,33%) ή γνωρίζουν ελάχιστα (26,67%) την έννοια της εταιρικής υπευθυνότητας. Στον αντίποδα αυτού, μόλις το 15,5% γνωρίζει την έννοια της ΕΚΕ πολύ (2,22%) και πάρα πολύ (13,33%).

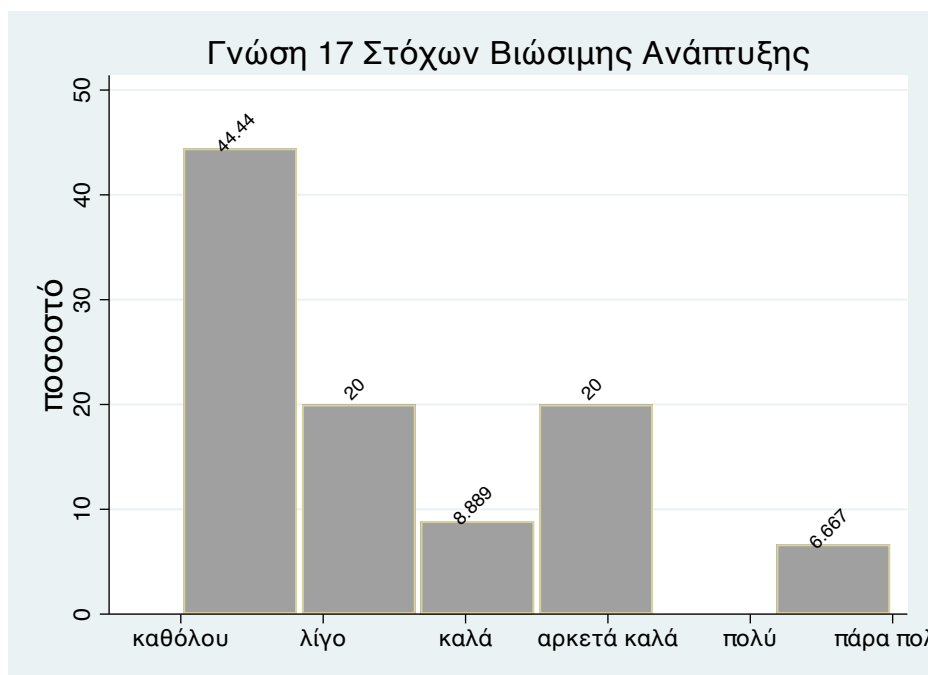
Γράφημα 5. Γνώση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η έβδομη ερώτηση μπορεί να θεωρηθεί πιο εξειδικευμένη έναντι της προηγούμενης καθώς η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης τουλάχιστον στη χώρα μας, έχει διαδοθεί τα τελευταία έτη. Στην προκειμένη περίπτωση το 42,2% των ερωτηθεισών επιχειρήσεων απάντησε ότι δεν γνωρίζει καθόλου (8,89%) ή γνωρίζει ελάχιστα (33,33%) την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Πολύ καλή γνώση έχει αντίστοιχα το 13,33%.

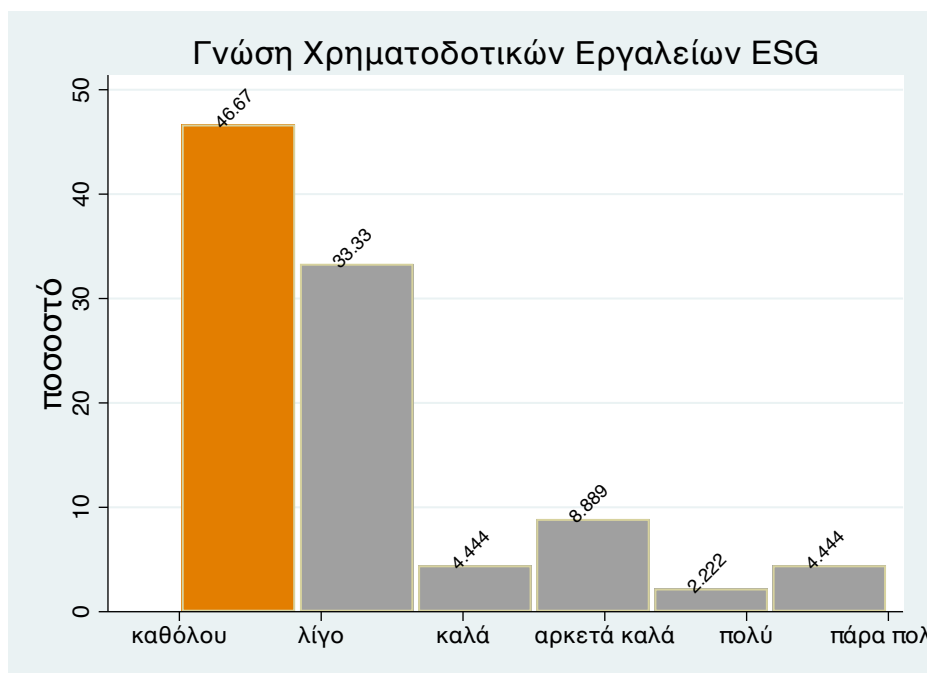
Γράφημα 6. Γνώση έννοιας Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η όγδοη ερώτηση είναι και η πιο εξειδικευμένη εκ των τριών που αφορούν στη γενική γνώση των όρων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και εξετάζονται στην παρούσα διπλωματική εργασία. Πράγματι, στη συγκεκριμένη ερώτηση οι απαντήσεις εμφανίζουν μια διαφοροποίηση καθώς το 64,4% δηλώνει ότι δεν γνωρίζει καθόλου (44,44%) ή γνωρίζει ελάχιστα (20%) τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης με μόλις το 6,7% να τους γνωρίζει πολύ καλά.

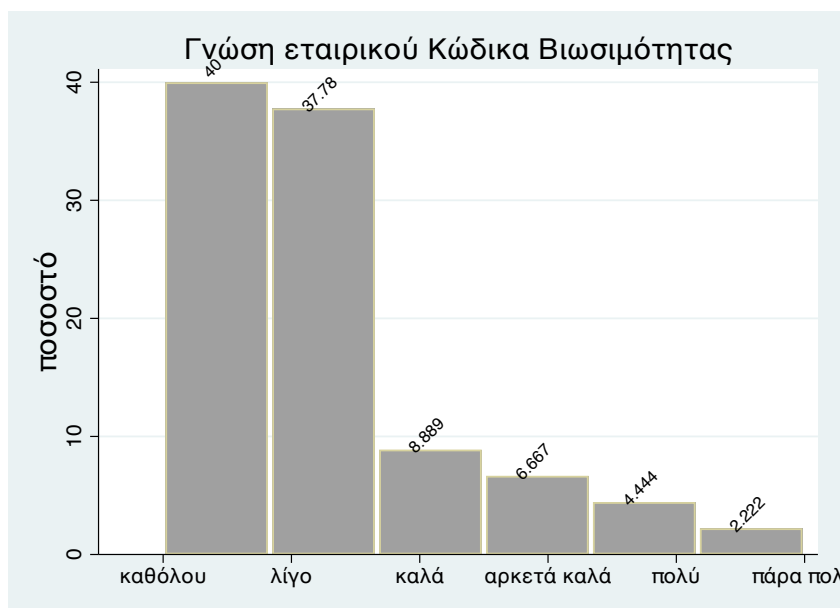
Γράφημα 7. Γνώση 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης

Στην ένατη ερώτηση γίνεται μια προσπάθεια να διευκρινιστεί κατά πόσο οι ΜμΕ έχουν αντιληφθεί τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν εφαρμόζοντας πρακτικές βιωσιμότητας. Κρίνοντας από το γεγονός ότι το 46,67% των συμμετεχουσών επιχειρήσεων απάντησε ότι δεν έχει καθόλου γνώση, είναι σαφές ότι δεν έχουν γίνει αντιληπτά τα προσφερόμενα χρηματοδοτικά προγράμματα, γεγονός που ενδεχομένως να λειτουργεί και ανασταλτικά στην υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών καθώς δεν διαφαίνεται κάποιος ιδιαίτερος λόγος εφαρμογής τους.

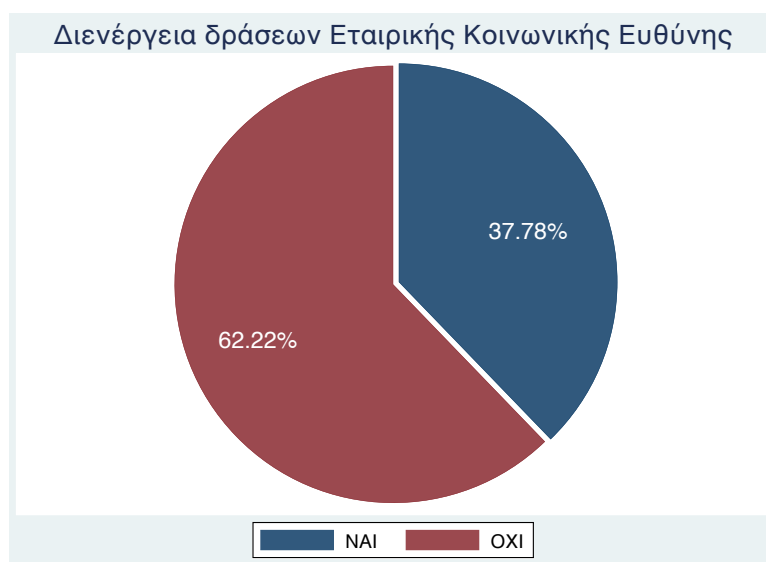
Γράφημα 8. Γνώση χρηματοδοτικών εργαλείων ESG

Η δέκατη ερώτηση αφορά στους εταιρικούς απολογισμούς βιωσιμότητας και είναι και η τελευταία από τις συνολικά τέσσερις, που έχουν στόχο να προσδιορίσουν το επίπεδο γνώσης των βασικών εννοιών της αειφόρου ανάπτυξης. Η σημασία των απαντήσεων αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον αν αναλογιστούμε ότι η σύνταξη των εν λόγω απολογισμών, που μέχρι πρότινος υπέβαλαν μόνο οι εισηγμένες στο ΧΑΑ είναι πλέον υποχρεωτική για κάποιες κατηγορίες ΜμΕ ενώ διακρίνεται η πρόθεση να εφαρμοστεί και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Ωστόσο, παρατηρούμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθεισών επιχειρήσεων, με ποσοστό 77,78%, δεν γνωρίζει καθόλου (40%) ή γνωρίζει ελάχιστα (37,78%) την ύπαρξη των εταιρικών απολογισμών βιωσιμότητας.

Γράφημα 9. Γνώση εταιρικού κώδικα βιωσιμότητας

Η ενδέκατη ερώτηση είναι κλειστού τύπου και έχει ως στόχο να διευκρινίσει κατά πόσο οι ερωτηθείσες επιχειρήσεις εφαρμόζουν πρακτικές εταιρικής υπευθυνότητας. Στη συνέχεια εξετάζεται το κατά πόσο η διενέργεια δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης συνδέεται με τη γεωγραφική περιοχή άσκησης δραστηριότητας της επιχείρησης, τα έτη λειτουργίας, το πλήθος των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών της.

Γράφημα 10. Διενέργεια δράσεων ΕΚΕ

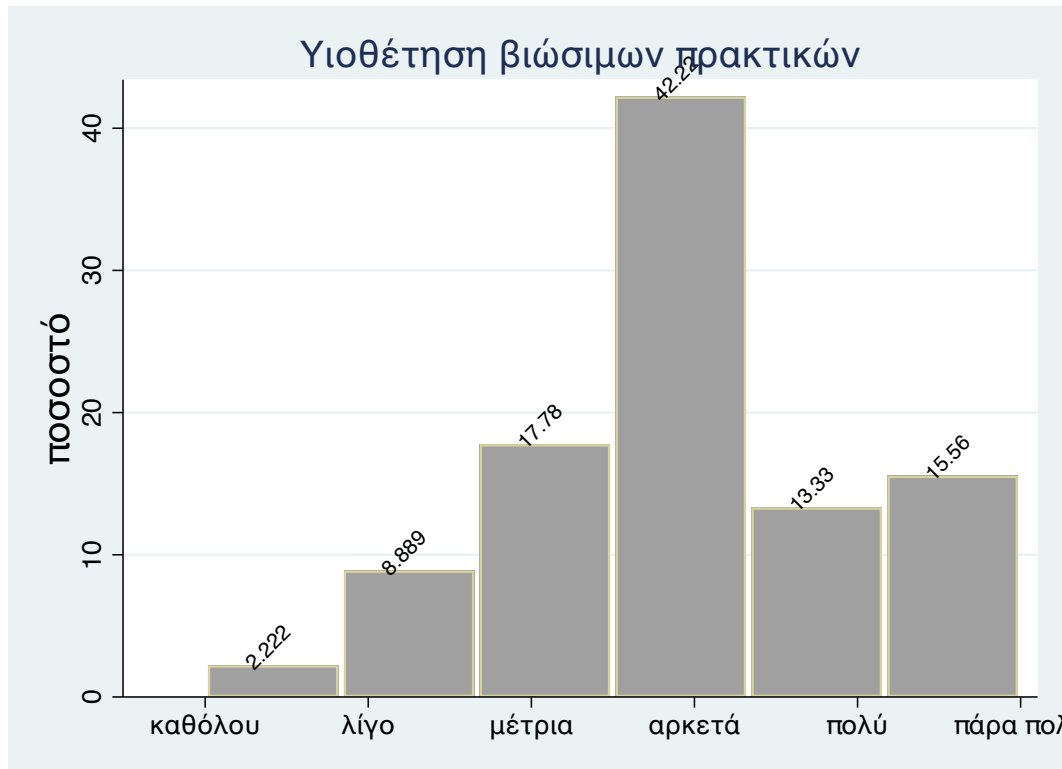
Η δωδέκατη ερώτηση προσπαθεί να εκμαιεύσει από τις συμμετέχουσες στην έρευνα επιχειρήσεις το κατά πόσο έχουν αντιληφθεί τη σπουδαιότητα της υιοθέτησης πρακτικών εταιρικής υπευθυνότητας και τα οφέλη που αυτή τους αποφέρει καθώς πλέον αποδεδειγμένα η άσκηση τέτοιων πρακτικών έχει θετικό αντίκτυπο στα ενδιαφερόμενα μέρη. Κρίνοντας από τις απαντήσεις φαίνεται ότι πράγματι οι ερωτηθείσες ΜμΕ έχουν αντιληφθεί τη σημασία των δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης καθώς το 71,1% (42,22% αρκετά, 15,56% πολύ, 13,33% πάρα πολύ) θεωρεί ότι υπάρχει θετικός αντίκτυπος των δράσεων ΕΚΕ στην ενίσχυση της φήμης μιας εταιρείας που συνεπάγεται με ενδυνάμωση του brand της και κατά συνέπεια αύξηση των πωλήσεών της.

Γράφημα 11. Ενίσχυση φήμης και πωλήσεων από ΕΚΕ

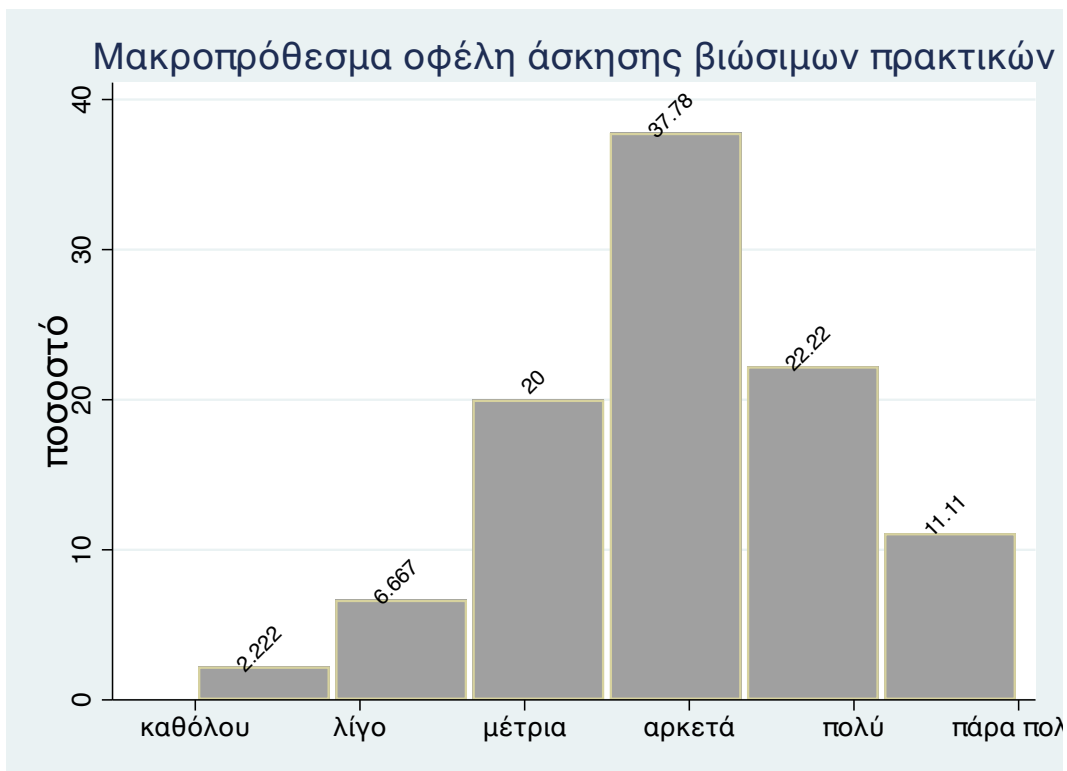
Η δέκατη τρίτη ερώτηση αποτελεί φυσική συνέχεια της προηγούμενης καθώς διερευνά το κατά πόσο είναι διατεθειμένες οι επιχειρήσεις που ερωτήθηκαν να εφαρμόσουν πρακτικές κοινωνικού, περιβαλλοντικού και οικονομικού χαρακτήρα. Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι το αντίστοιχο ποσοστό, και συγκεκριμένα το 71,1% (42,22% αρκετά, 13,33% πολύ, 15,56% πάρα πολύ) θεωρεί ότι υπάρχει όφελος για την επιχείρηση η εφαρμογή τέτοιων πρακτικών είναι διατεθειμένο να προχωρήσει και στην εφαρμογή τους. Ουσιαστικά, έρχεται να επιβεβαιώσει

ότι πλέον και οι ΜμΕ έχουν αρχίσει να αποκτούν ενσυναίσθηση και έχουν αντιληφθεί τη σημασία που έχει στα ενδιαφερόμενα μέρη το κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό τους αποτύπωμα.

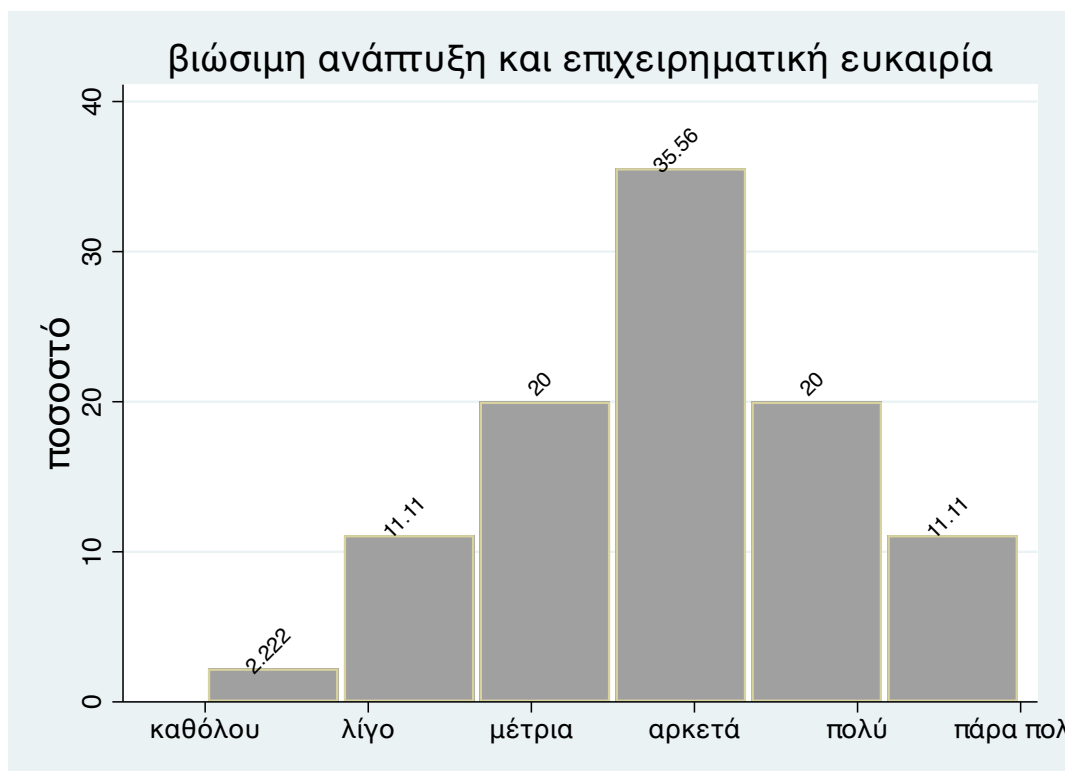
Γράφημα 12. Υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών

Η δέκατη τέταρτη ερώτηση επιδιώκει να προσδιορίσει κατά πόσο οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις διαβλέπουν τα οφέλη που προσφέρει η ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στην επιχειρηματική στρατηγική τους και πώς αυτά θα αποδώσουν σε μέγιστο βαθμό μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των επιχειρήσεων που συμμετείχαν διαφαίνεται ότι αντιλαμβάνονται τα μακροπρόθεσμα οφέλη που προσφέρει η υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών καθώς το 71,11% (37,78% αρκετά, 22,22% πολύ, 11,11% πάρα πολύ) δείχνει να αποκρίνεται θετικά.

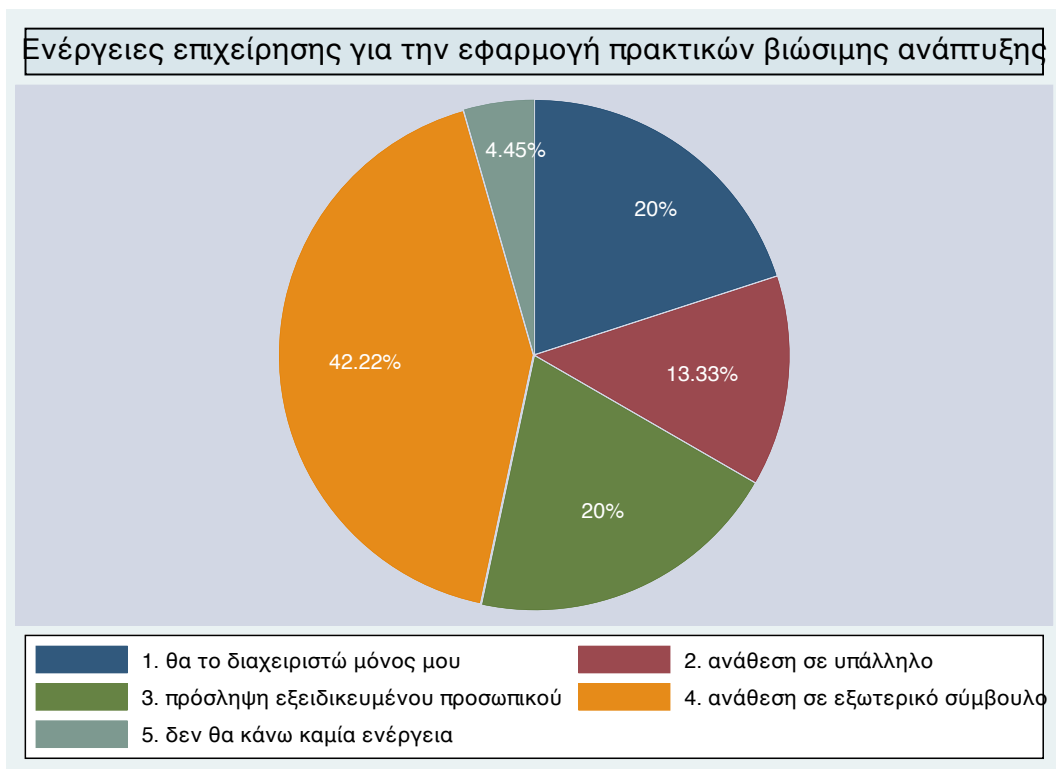
Γράφημα 13. Οφέλη άσκησης βιώσιμων πρακτικών

Η δέκατη πέμπτη στη σειρά ερώτηση έχει ως στόχο να αποτυπώσει την άποψη του δείγματος των ΜμΕ ως προς την ύπαρξη της επιχειρηματικής ευκαιρίας στο χώρο της βιώσιμης ανάπτυξης. Στη συγκεκριμένη ερώτηση το 31,11% απάντησε με βεβαιότητα ότι πράγματι υπάρχει επιχειρηματική ευκαιρία. Στον αντίποδα αυτού, ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 13,3% θεωρεί ότι δεν υπάρχει επιχειρηματικό όφελος στη βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ το 55,56% φαίνεται να διατηρεί κάποιες επιφυλάξεις καθώς επέλεξε τις απαντήσεις «μέτρια» (20%) και «αρκετά» (35,56%).

Γράφημα 14. βιώσιμη ανάπτυξη και επιχ. ευκαιρία

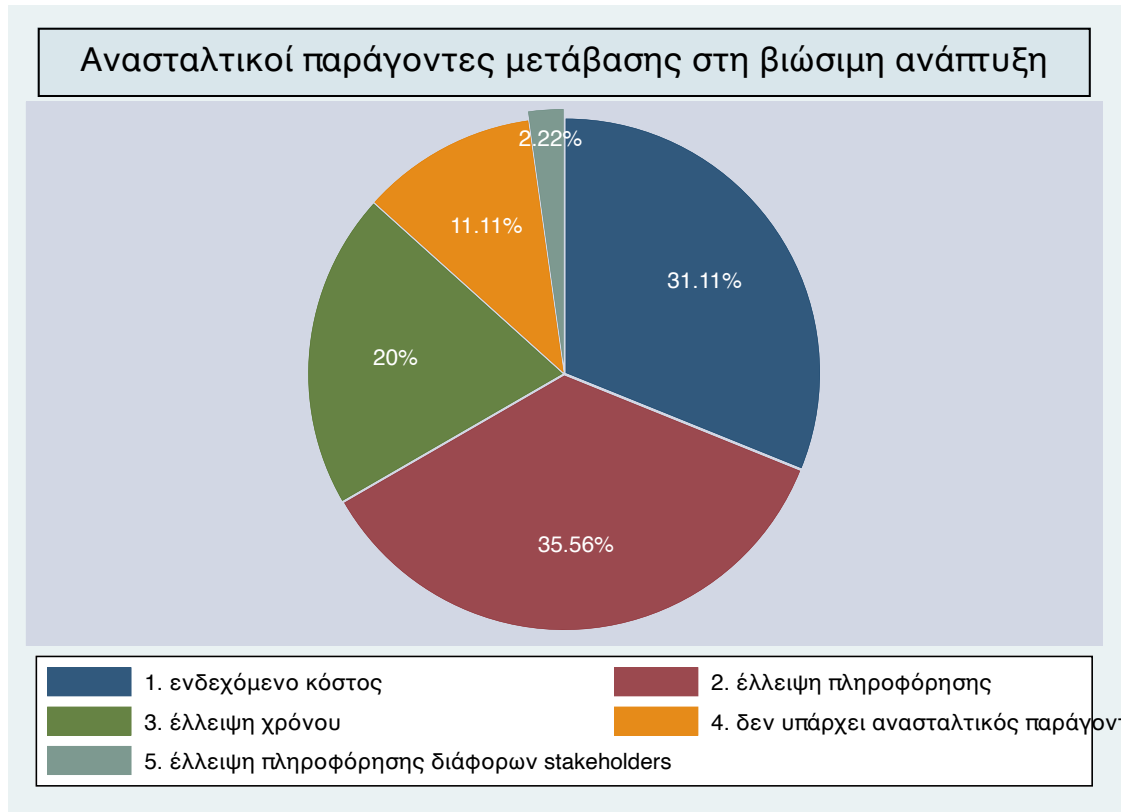
Η δέκατη έκτη ερώτηση έχει ως στόχο να αντλήσει πληροφορίες σχετικά με την τακτική που σκοπεύουν να ακολουθήσουν οι συμμετέχουσες στην έρευνα επιχειρήσεις ως προς την ενσωμάτωση των βιώσιμων πρακτικών στη στρατηγική τους. Η ερώτηση θεωρείται κριτικής σημασίας καθώς οι απαντήσεις αντανακλούν και την πρόθεση των επιχειρήσεων για την αλλαγή της κουλτούρας τους και το βαθμό συνειδητοποίησης της μετάβασης σε μια νέα τάξη πραγμάτων για την επιχειρηματικότητα. Οι 19 από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις, που αντιστοιχεί στο 42,22% του συνόλου, απάντησαν ότι θα απευθυνθούν σε εξωτερικό σύμβουλο. Ακολουθούν η πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού και η διαχείριση από τον ίδιο τον επιχειρηματία με ποσοστό απαντήσεων 20% εκάστη (από 9 επιχειρήσεις). Η ανάθεση σε υπάλληλο συγκέντρωσε το 13,33% των απαντήσεων ενώ δύο επιχειρήσεις (4,45%), απάντησαν ότι δεν θα προχωρήσουν σε καμία ενέργεια.

Γράφημα 15. ενέργειες για εφαρμογή πρακτικών

Η δέκατη έβδομη και τελευταία ερώτηση επιδιώκει να εντοπίσει τους παράγοντες εκείνους που δρουν ανασταλτικά στην ενσωμάτωση των πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης στην κουλτούρα της κάθε επιχείρησης. Επικρατέστερη αιτία, με ποσοστό 35,6%, φαίνεται να είναι η έλλειψη πληροφόρησης επί του θέματος. Ακολουθεί με ποσοστό 31,1% το ενδεχόμενο κόστος που απαιτείται για την εφαρμογή των εν λόγω πρακτικών ενώ το 20% των ερωτηθεισών επιχειρήσεων κρίνει ότι δεν διαθέτει τον χρόνο για να ασχοληθεί ουσιαστικά με τη μετάβαση προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ωστόσο 5 επιχειρήσεις, που αντιστοιχούν στο 11,1% απάντησε ότι δεν υπάρχει ανασταλτικός παράγοντας γεγονός που συνεπάγεται ότι ενδεχομένως έχουν ήδη υιοθετήσει βιώσιμες πρακτικές. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη ερώτηση είχε δοθεί η δυνατότητα να καταχωρηθεί ελεύθερο κείμενο ως απάντηση, το οποίο και έπραξε μια εκ των 45 συνολικά επιχειρήσεων που συμμετείχαν. Η εν λόγω εταιρεία θεωρεί ότι η έλλειψη πληροφόρησης επί το θέματος από την πλευρά των ενδιαφερόμενων μερών λειτουργεί

ανασταλτικά. Πράγματι πρόκειται για μια εύστοχη παρατήρηση καθώς η υπεραξία που προσδίδουν οι πρακτικές αυτές υφίσταται μόνο εφόσον γίνονται αντιληπτές από τα εμπλεκόμενα μέρη.

Γράφημα 16. Ανασταλτικοί παράγοντες

4.6 Αποτελέσματα Περιγραφικής Ανάλυσης

Παρακάτω πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις πινάκων συνάφειας (Contingency Table) μέσω του στατιστικού κριτηρίου χ^2 προκειμένου να διαπιστωθεί αν υπάρχει σχέση μεταξύ διενέργειας δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (μεταβλητή practiceCSR) και του τόπου άσκησης δραστηριότητας, των ετών λειτουργίας της επιχείρησης, του πλήθους των εργαζομένων που απασχολεί και το μέγεθος του ετήσιου κύκλου εργασιών της.

Πίνακας 1. Πίνακας συνάφειας διενέργειας ΕΚΕ και περιοχής άσκησης δραστηριότητας

Διενεργείτε δράσεις ΕΚΕ;	Περιοχή		
	Αττική	Εκτός Αττικής	Σύνολο
Όχι	18 (64,29%)	10 (35,71%)	28
Ναι	13 (77,69%)	4 (22,31%)	17
Σύνολο	31 (68,89%)	14 (31,11%)	45

Η τιμή του Pearson χ^2 είναι 1.6808 με p-value ίσο με 0.195. Αυτό υποδηλώνει ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της διενέργειας πρακτικών ΕΚΕ και της γεωγραφικής περιοχής άσκησης δραστηριότητας. Τα αποτελέσματα του Fisher's exact και 1-sided Fisher's exact επιβεβαιώνουν αυτή την έλλειψη στατιστικής σημαντικότητας. Επιπλέον στον έλεγχο T που πραγματοποιήθηκε προέκυψε ότι δεν υπάρχουν αρκετά στατιστικά στοιχεία για την απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης (H_0).

Πίνακας 2.

Πίνακας συνάφειας διενέργειας δράσεων ΕΚΕ και ετών λειτουργίας τη επιχείρησης

Διενεργείτε δράσεις ΕΚΕ;	Έτη Λειτουργίας		Σύνολο
	έως 10	Πάνω από 10	
Ναι	4 (23,53%)	13 (76,47%)	17
Όχι	7 (25,00%)	21 (75,00%)	28
Σύνολο	11 (24,44%)	34 (75,56 %)	45

Και στην προκειμένη περίπτωση τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση της διενέργειας πρακτικών ΕΚΕ και των ετών λειτουργίας μιας επιχείρησης (Pearson $\chi^2=0.0124$). Το αποτέλεσμα επιβεβαιώνεται από το υψηλό p-value (0.911). Επίσης, στον έλεγχο T που πραγματοποιήθηκε η υπόθεση H_0 δεν απορρίπτεται καθώς η τιμή p (0.4569) είναι μεγαλύτερη του επιπέδου σημαντικότητας (0.05).

Πίνακας 3.

Πίνακας συνάφειας διενέργειας δράσεων ΕΚΕ και πλήθος απασχολούμενου προσωπικού

Διενεργείτε δράσεις ΕΚΕ;	Αριθμός απασχολούμενων		Σύνολο
	< 10	> 10	
όχι	18 (64,29%)	10 (35,71%)	28
ναι	6 (35,29%)	11 (64,29%)	17
Σύνολο	24 (53,33%)	21 (46,67%)	45

Τα αποτελέσματα του πίνακα παρουσιάζουν μια τάση για σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών καθώς το p-value είναι 0.059 και αυτό υποδεικνύει ότι η σχέση δεν είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0.05. Ωστόσο η τιμή του χ^2 πλησιάζει αρκετά το επίπεδο σημαντικότητας 0.05 και θα μπορούσε να ειπωθεί ότι υποδηλώνει μια τάση προς τη στατιστική σημαντικότητα. Στον έλεγχο T που διενεργήθηκε, η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται καθώς η τιμή p (0.0304) είναι μικρότερη από το επίπεδο σημαντικότητας (0.05).

Πίνακας 4. Πίνακας συνάφειας διενέργειας δράσεων ΕΚΕ και κύκλου εργασιών επιχείρησης

Διενεργείτε δράσεις ΕΚΕ;	Κύκλος Εργασιών		Σύνολο
	< 2 εκ	> 2 εκ	
όχι	22 (78,57%)	6 (21,43%)	28
ναι	8 (47,06%)	9 (52,94%)	17
Σύνολο	30 (66,67%)	15 (33,33%)	45

Από το τεστ που διενεργήθηκε προκειμένου να εντοπιστεί η συσχέτιση μεταξύ ετήσιου κύκλου εργασιών και διενέργειας πρακτικών ΕΚΕ προκύπτει ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών καθώς το p-value είναι 0.030, κάτω δηλαδή από το επίπεδο σημαντικότητας 0.05. Τα αποτελέσματα του Fisher's exact test επιβεβαιώνουν αυτή τη στατιστική σημαντικότητα (0.050) όπως επίσης και η τιμή του p-value του 1-sided Fisher's exact test (0.033) και απορρίπτουν την μηδενική υπόθεση. Επιπλέον, στον έλεγχο T που διενεργήθηκε η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται καθώς η τιμή p (0.0149) είναι μικρότερη από το επίπεδο σημαντικότητας (0.05).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διάδοση της βιώσιμης ανάπτυξης στην Ελλάδα αντιπροσωπεύει, έναν πολυδιάστατο μετασχηματισμό σε επίπεδο περιβάλλοντος, κοινωνίας και οικονομίας, καταδεικνύοντας ότι η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί το θεμέλιο για μια ευημερούσα και ισορροπημένη κοινωνία.

Η μετάβαση προς ένα νέο βιώσιμο οικονομικό μοντέλο αναδεικνύεται ως αναγκαία πραγματικότητα, και οι εγχώριες μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα επωφεληθούν μέγιστα εάν αντιληφθούν έγκαιρα την επιτακτικότητα της κατάστασης και υιοθετήσουν τις νέες αρχές και πρακτικές της βιώσιμης ανάπτυξης. Η αναδιοργάνωση της αλυσίδας αξίας και η ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στην επιχειρηματική τους στρατηγική, η οποία επί του παρόντος είναι εθελοντική, θα αποτελέσει την ειδοποιό διαφορά για το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα. Ωστόσο, η μετάβαση αυτή αποτελεί μια δύσκολη διαδικασία που απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας και του οράματός τους, μια διαδικασία που αναμφίβολα καταναλώνει πολύτιμο χρόνο και πόρους.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε εξήχθησαν κάποια ενδιαφέροντα συμπεράσματα αναφορικά με τη γνώση αλλά και την πρόθεση των εγχώριων ΜμΕ να εντάξουν στην επιχειρηματική στρατηγική τους βιώσιμες πρακτικές. Το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος προέρχονται κυρίως από τον χώρο των πολύ μικρών οντοτήτων δεν θα πρέπει να καθιστά τα αποτελέσματα της έρευνας ελάσσονος σημασίας καθώς οι μικρές αυτές επιχειρήσεις είναι που συνθέτουν τον επιχειρηματικό χάρτη της χώρας και επηρεάζουν αθροιστικά τους δείκτες της εφαρμογής στρατηγικών βιώσιμης ανάπτυξης. Από τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι ΜμΕ στην Ελλάδα αρχίζουν να αναγνωρίζουν σταδιακά τη σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας, αντιλαμβανόμενες τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν από την πρακτική τέτοιων δράσεων. Εντούτοις παρατηρείται ότι υπάρχει κάποια συσχέτιση της γνώσης και της εφαρμογής της βιωσιμότητας με το μέγεθος της επιχείρησης αναφορικά με τον κύκλο εργασιών και το πλήθος των εργαζομένων που απασχολεί. Συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερο κύκλο

εργασιών και περισσότερους εργαζόμενους φαίνεται πως έχουν καλύτερη γνώση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας σε σχέση με τις μικρότερες επιχειρήσεις, ενώ φαίνεται πως κάποιες εφαρμόζουν ήδη ανάλογες πρακτικές.

Προϋπόθεση για την ενσωμάτωση τέτοιων πρακτικών αποτελεί πρωτίστως η εκ θεμελίων αλλαγή της κουλτούρας της επιχείρησης, ο επαναπροσδιορισμός των αξιών της και ο ανοικτός διάλογος με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η επιτυχής μετάβαση σε ένα βιώσιμο μοντέλο απαιτεί την ειλικρινή δέσμευση της εταιρείας στο σκοπό αυτό και επιβάλλει την κατάρτιση ενός στρατηγικού σχεδιασμού βιωσιμότητας ο οποίος θα πρέπει να επαναξιολογείται ανά διαστήματα ώστε να αποδίδει μακροπρόθεσμα.

Η δέσμευση στη βιώσιμη ανάπτυξη και την εταιρική υπευθυνότητα ενισχύει το κύρος των επιχειρήσεων και προσελκύει τον σύγχρονο καταναλωτή. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα οφείλουν για την επιβίωσή τους να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και να αφομοιώσουν τις νέες προοπτικές, συνδυάζοντας αποτελεσματικά την οικονομική επιτυχία με την κοινωνική ευθύνη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

Βιώσιμη Ανάπτυξη και Εταιρική Υπευθυνότητα

Παρακαλούμε αφιερώσετε λίγα μόνο λεπτά για να συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Οι απαντήσεις σας είναι ανώνυμες κι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας με θέμα “Το μοντέλο της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας στις ελληνικές ΜΜΕ”

Ερώτηση 1:

Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας;

1. Εμπόριο (λιανικό/χονδρικό)
2. Υπηρεσίες εστίασης
3. Υπηρεσίες τουριστικού καταλύματος
4. Διαχείριση ακινήτων
5. Κατασκευή κτηρίων
6. Ενημέρωση και επικοινωνία
7. Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές δραστηριότητες
8. Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία
9. Εκπαίδευση
10. Παραγωγή ενέργειας
11. Μεταφορά και αποθήκευση
12. Μεταποίηση, Βιοτεχνία
13. Γεωργία, Δασοκομία, Αλιεία
14. Άλλο: _____

Ερώτηση 2:

Σε ποια γεωγραφική περιοχή δραστηριοποιείστε;

1. Αττική
2. Κρήτη
3. Πελοπόννησος
4. Νησιά Αιγαίου
5. Νησιά Ιονίου
6. Στερεά Ελλάδα
7. Βόρεια Ελλάδα

Ερώτηση 3:

Πόσα χρόνια λειτουργεί η επιχείρησή σας;

1. Έως 1 έτος
2. Έως 5 έτη
3. Έως 10 έτη
4. Έως 20 έτη
5. Πάνω από 20 έτη

Ερώτηση 4:

Πόσα άτομα απασχολείτε με πλήρη απασχόληση στην επιχείρησή σας;

1. Έως 10 άτομα
2. Έως 25 άτομα
3. Έως 50 άτομα
4. Άνω των 50 ατόμων

Ερώτηση 5:

Τί κύκλο εργασιών πραγματοποιήσατε το τελευταίο έτος;

1. Έως 2.000.000€
2. Έως 5.000.000€
3. Έως 10.000.000€

4. Από 10.000.000€ έως 50.000.000€

Ερώτηση 6:

Γνωρίζετε την έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ);

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Καλά
4. Αρκετά καλά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 7:

Γνωρίζετε την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Καλά
4. Αρκετά καλά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 8:

Γνωρίζετε ποιοι είναι οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) που θεσπίστηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Καλά
4. Αρκετά καλά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 9:

Γνωρίζετε την ύπαρξη χρηματοδοτικών εργαλείων που χορηγούνται με ευνοϊκούς όρους εφόσον πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια περιβαλλοντικής, κοινωνικής και εταιρικής ευθύνης (κριτήρια ESG);

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Καλά
4. Αρκετά καλά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 10:

Γνωρίζετε τί είναι ο εταιρικός Απολογισμός Βιωσιμότητας ο οποίος υποβάλλεται σήμερα από τις μεγάλες επιχειρήσεις και σταδιακά η κατάρτισή του θα επεκταθεί και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Καλά
4. Αρκετά καλά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 11:

Η επιχείρησή σας διενεργεί δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ);

1. Ναι
2. Όχι

Ερώτηση 12:

Θεωρείτε ότι οι δράσεις ΕΚΕ, δηλαδή οι εταιρικές πρωτοβουλίες κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, ενισχύουν τη φήμη και τις πωλήσεις μιας επιχείρησης;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Μέτρια
4. Αρκετά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 13:

Είστε διατεθειμένοι να υιοθετήσετε στην επιχείρησή σας πρακτικές που συνάδουν με τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές κατευθύνσεις των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Μέτρια
4. Αρκετά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 14:

Θεωρείτε ότι η υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών βιωσιμότητας θα ωφελήσει μακροπρόθεσμα την επιχείρησή σας;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Μέτρια
4. Αρκετά
5. Πολύ

6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 15:

Κατά τη γνώμη σας, υπάρχει επιχειρηματική ευκαιρία στη βιώσιμη ανάπτυξη;

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Μέτρια
4. Αρκετά
5. Πολύ
6. Πάρα πολύ

Ερώτηση 16:

Για την εφαρμογή πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης και εταιρικής υπευθυνότητας στην επιχείρησή σας πώς σκοπεύετε να δράσετε;

1. Θα το διαχειριστώ μόνος μου
2. Θα το αναθέσω σε υπάλληλό μου
3. Θα προσλάβω εξειδικευμένο προσωπικό
4. Θα απευθυνθώ σε εξωτερικό σύμβουλο
5. Δεν θα κάνω καμία ενέργεια

Ερώτηση 17:

Τί αποτελεί για εσάς βασικό ανασταλτικό παράγοντα για τη μετάβαση της επιχείρησής σας στη βιώσιμη ανάπτυξη και την εταιρική υπευθυνότητα;

1. Το ενδεχόμενο κόστος
2. Η έλλειψη πληροφόρησης
3. Η έλλειψη χρόνου
4. Δεν ενδιαφέρομαι για τη μετάβαση
5. Δεν υπάρχει ανασταλτικός παράγοντας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βέττας Ν., Ντεμιάν Η., Βαλάσκας Κ., Σταυράκη Σ., Μουστάκας Α., Danchev S., Μανιάτης Γ. (2022). *Κυκλική Οικονομία: Ευκαιρίες, προκλήσεις και επιδράσεις στην ελληνική οικονομία*.

Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή (2017). *Σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα*. Αθήνα.

Γιαννακόπουλος Α. Κοδέλλας Σ. Παπασταύρου Ν. (2006). *Έρευνα για την εταιρική κοινωνική ευθύνη στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις. Έκθεση αποτελεσμάτων*. Αθήνα

CSR HELLAS. Οδηγός Υπεύθυνης Επιχειρηματικότητας. Διαφάνεια & Διακυβέρνηση σε 4 βήματα. Θεωρία-Πράξη-Εργαλεία-Παραδείγματα. Αθήνα

Εμβάλωτης Α. Κάτσης Α. Σιδερίδης Γ. (2006). *Στατιστική Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Ιωάννινα.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2001). Πράσινο Βιβλίο: Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Βρυξέλλες

Κοτταρίδη Κωνσταντίνα (2020) *Κυκλική Οικονομία και Μικρές Επιχειρήσεις: Ανάδειξη Εμποδίων, Καλές Πρακτικές & Προτάσεις για την ανάπτυξη της Κυκλικής Οικονομίας*.

Μανασάκης Κωνσταντίνος (2021) *Βιώσιμη ανάπτυξη και στρατηγική επιχειρηματική υπευθυνότητα σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις*, εκδόσεις ΤΖΙΟΛΑ, Θεσσαλονίκη.

Χαλικιάς Μιλτιάδης, Λάλου Παναγιώτα, Μανωλέσου Αλεξάνδρα (2015) *Μεθοδολογία Έρευνας και Εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS*, Εκδόσεις ΣΕΑΒ ΚΑΛΛΙΠΟΣ, Ζωγράφου

ΞΕΝΗ

European Commission. User guide to the SME definition. Ref.Ares(2015)1914862-06/05/2017. Publication Office.

European Commission (2011). *A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility*. Brussels

Guillermo C. Jimenez & Elizabeth Pulos (2016). *Good Corporation, Bad Corporation: Corporate Social Responsibility in the Global Economy*, Open SUNY Textbooks, Geneseo NY.

Hohnen P. (2007) *Corporate Social Responsibility. An Implementation Guide for Business*. IISD Manitoba, Canada

OECD (2002) *Working Together Towards Sustainable Development*. OECD Publication Service, France

Sekaran Uma, Bougie Roger (2016). *Research methods for business: a skill-building approach*. Trento Srl, Italy.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Ecopress (03.01.2018). Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας: Τα δέκα κριτήρια μέτρησης της περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής επίδοσης των επιχειρήσεων. Ανάκτηση την 23.10.2022 από: <https://ecopress.gr/ellinikos-kodikas-viosimotitas-ta-de/>

Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας. Πλαίσιο. Ανάκτηση 26.07.2023 από: <https://greekcode.sustainable-greece.com/gr/framework>

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ορισμός Μικρομεσαίας Επιχείρησης (ΜμΕ). Ανάκτηση την 01.12.2022 από: https://www.espa.gr/el/Documents/MikromesaiaEpix_Orismos.pdf

Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δημογραφία Επιχειρήσεων 2020. Ανάκτηση την 01.12.2022 από: <https://www.statistics.gr/infographic-business-demography-2020>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (20.05.2003). Ορισμός των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων. Ανάκτηση την 01.06.2023 από: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:el:PDF>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Κλιματική Αλλαγή. Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Ανάκτηση την 17.04.2023 από: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/climate-change/paris-agreement/#what>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δελτίο Τύπου 25.09.2015 Βρυξέλλες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαιρετίζει το νέο θεματολόγιο 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ανάκτηση την 19.11.2023 από: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_15_5708

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις: καινοτομία, εξωστρέφεια, πρόσβαση στη χρηματοδότηση και δομές στήριξης τα κλειδιά για την ανάπτυξή τους. Ανάκτηση την 25.10.2022 από: <https://www.ekt.gr/el/magazines/features/21907#Οι%20ΜμΕ%20στην%20Ελλάδα:%20κατάσταση%20και%20προοπτικές>

Παντελαίου Σ. Γκαραγκούνη Χ. Η οπτική της ICAP για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Ανάκτηση την 25.02.2024 από: https://dir.icap.gr/mailimages/PressReleases/2019/CSR_ICAP_Study_July2019.pdf

Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ. Εταιρική κοινωνική ευθύνη στην ΕΕ (2015). Ανάκτηση την 11.06.2023 από: <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/corporate-social-responsibility-in-the-eu.html>

Υπουργείο Ανάπτυξης. Διαδικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων. Εφαρμογή ΕΚΕ (εκτός και εντός Ελλάδας). Ανάκτηση την 11.03.2023 από: <http://www.opengov.gr/ypoiian/?p=5182>

Υπουργείο Ανάπτυξης. Διαδικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων. Διεθνές και εθνικό θεσμικό πλαίσιο ΕΚΕ. Ανάκτηση την 25.06.2023 από: <http://www.opengov.gr/ypoian/?p=5184>

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Σύμβαση-Πλαίσιο των Η.Ε. για την Κλιματική Αλλαγή. Ανάκτηση 26.07.2023 από: <https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/diethneis-diapragmatefseis/symvasi-plaisio-ton-ie-gia-tin-klimati/>

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ευέλικτοι μηχανισμοί του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Ανάκτηση την 26.07.2023 από: <https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/eveliktoi-michanismoι-tou-protokollou-tou-kioto/>

European Commission (2018) SBA Fact Sheet Greece. Βασικά ευρήματα για τη συμβολή των ΜμΕ στην ελληνική οικονομία. Ανάκτηση την 05.02.2023 από: https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/ANA_Συμβολή-MME_2-19.pdf

European Commission 2021 SME Country Fact Sheet. Ανάκτηση την 05.06.2023 από: <https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/Greece%20-%20background%20document%20of%20the%20SME%20fact%20sheet%202021.pdf>

European Commission, 2022 SME Country Fact Sheet, Greece, SME Related Strengths and Challenges. Ανάκτηση 25.06.2023 από: <https://www.ggb.gr/sites/default/files/basic-page-files/Greece%20%20SME%20Fact%20Sheet%202022.pdf>

European Commission. Corporate sustainability and responsibility. Ανάκτηση την 17.04.2023 από:
https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/corporate-sustainability-and-responsibility_en

European Commission. Βιώσιμη ανάπτυξη. Ανάκτηση την 17.04.2023 από: <https://www.eesc.europa.eu/el/policies/policy-areas/sustainable-development>

Grant Thornton, Η αειφορία στις ΜμΕ, έρευνα IBR της Grant Thornton. Ανάκτηση την 25.02.2024 από: <https://www.grant-thornton.gr/insights/article/esg-sustainability-strategy-pos-oi-epixeiriseis-mporoun-na-eksafalisoun-makroprothesmi-epitixia/>

SASB Standards. Ανάκτηση την 27.01.2024 από: <https://sasb.org/about/>

Short introduction to GRI Standards. Ανάκτηση την 07.01.2024 από: <https://www.globalreporting.org/media/wtaf14tw/a-short-introduction-to-the-gri-standards.pdf>

United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Sustainable Development, The 17 Goals. Ανάκτηση την 02.06.2022 από: <https://sdgs.un.org/goals>